

PERITS MERCANTILS LA SALLE MANRESA 1960

60a TROBADA any 2022

23 d'abril del 2022

TROBADA 2020 : VISITA PEDRAFORCA

SALUTACIÓ	5
COM ARRIBAR-HI	7
PLANOL DE LOCALITZACIÓ	8
<u>MIRADOR DEL PEDRAFORCA DES DE MAÇANERS</u>	9
El Bosc de Gresolet	11
Dolmen de Molers	12
<u>SALDES</u>	13
Característiques del poble	15
Terme municipal	17
Riera Salada	18
Vegetació	19
Patrimoni Natural	19
Declarat amb cel nocturn de qualitat	20
<u>EL CASTELL DE SALDES</u>	21
<u>ERMITA DEL CASTELL</u>	22
<u>SANTA MARIA DEL CASTELL</u>	23
<u>OFICINA D'INFORMACIÓ TURÍSTICA</u>	25
La grallera de la pleta de l'ós	27
Mines Pedraforca : Maquetes del seu interior	29
<u>ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ DE SALDES</u>	35
Memorial dels miners morts a les mines	36
Santa Bàrbara de Nicomèdia	37
Mn Ramon M. Anglerill (Mossèn Tronxo)	38
Revista Baridana	40
Vitrall de Sant Martí de Saldes	42
Sant Martí de Tours	45
Mare de Déu de Gresolet	46
Església de Sant Martí de Saldes	47
Sant Bernat de Menthon	49

<u>MIRADOR DE GRESOLET</u>	51
Monestir de Sant Sebastià del Sull	54
Santuari de Gresolet	57
<u>GLOSSARI</u>	59
<u>ANNEXOS</u>	61
Marca Hispànica	62
Fundació Comtal: El Nom i la Clau de Sant Pere	63
Convocatòria	64
Menú	65
HOSTAL PEDRAFORCA	66
Fotografia dels assistents a la 58 ^a Trobada	67

SALUTACIÓ

Benvolgut company,

Tal com es va quedar durant la trobada de l'any 2019 a Moià, aquest any visitarem els entorns del Pedraforca, que és una de les muntanyes emblemàtiques que tenim a Catalunya, ja sigui per la seva forma de "forca", per la tradició en escalada o per l'excursionisme, s'ha convertit en un referent del muntanyisme i de la cultura popular.

Com tots ja sabem, les trobades 58a i 59a dels anys 2020 i 2021 no les vam poder celebrar per causa de la COVID-19, tal com consta en el calendari oficial de trobades de la nostra web : www.1960peritslasalle.cat, i es per això, que aquesta **60a TROBADA 2022**, és una mica extraordinària per tal de que puguem tornar a la normalitat. Probablement aquestes trobades de cada any, han sigut una de les raons que han donat una forta cohesió a "La Colla". Segurament si ara no la féssim la trobaríem a faltar.

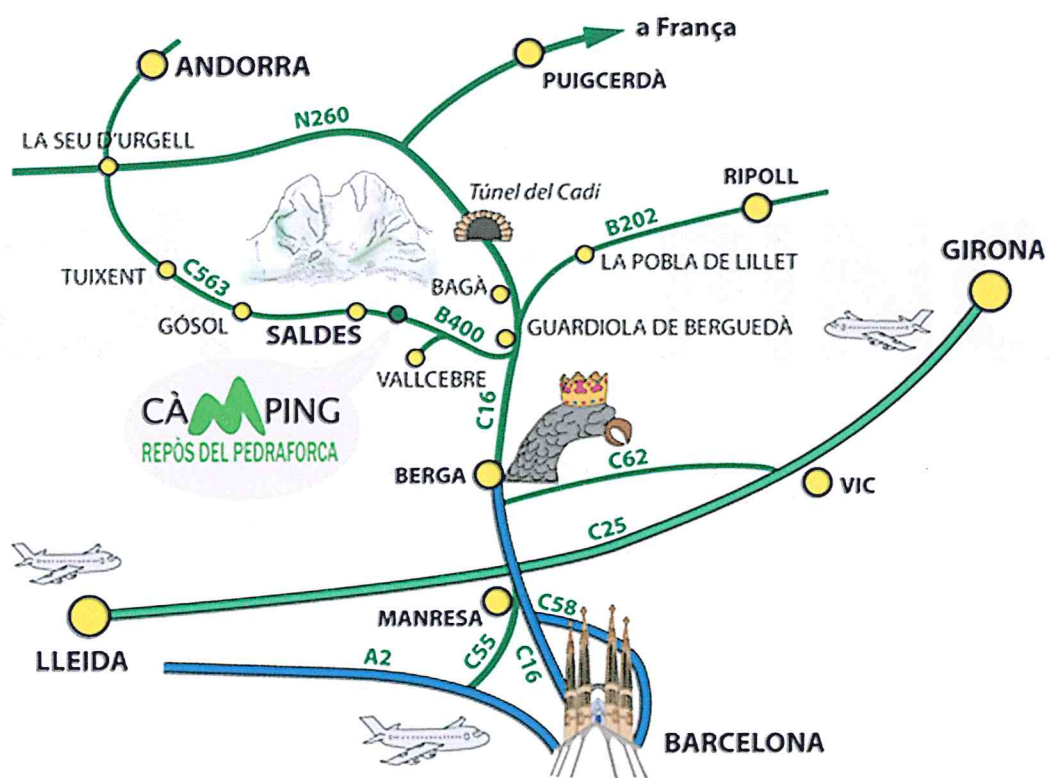
Per tractar-se d'uns indrets bastant coneguts i freqüentats per alguns de nosaltres i en canvi una mica més desconeguts per uns altres, va semblar que seria convenient disposar d'una informació resumida que fes referència dels llocs històrics més significatius al voltant de la muntanya, de la seva població i també de l'explotació del carbó del Pedraforca. Esperem que sigui una ajuda per poder gaudir d'aquesta nostra trobada anual.

Per això, ens plau acompanyar una petita descripció dels entorns naturals d'aquest esplèndid paratge de les valls del Pedraforca on tindrà lloc la nostra "60a Trobada". Podem dir que s'ha preparat amb molta il·lusió i així poder disposar d'un record d'aquesta diada. De nosaltres dependrà que puguem anar mantenint aquest caliu tant nostre durant molts anys.

"La Colla"

COM ARRIBAR-HI

PLANOL DE LOCALITZACIÓ

MIRADOR DEL PEDRAFORCA DES DE MAÇANERS

El Bosc de Gresolet

Dolmen de Molers

MIRADOR DEL PEDRAFORCA DES DE MAÇANERS

BOSC DE GRESOLET

PARET NORD DEL PEDRAFORCA

EL BOSC DE GRESOLET

L'1 de febrer de 1843, la família Còdol va lliurar en emfiteusi el bosc de Gresolet, als **capmasats de Saldes** per un cens, fins que es va redimir aquest cens.

Els límits d'aquest bosc són: des del Collell fins al Coll del Pratllong; des de la Font de les Aixenes fins a Coll de Bauma; des de l'Estret de Llúria fins al torrent del Padellas i al cap del Pedraforca.

El 6 de desembre de 1920 es van vendre la fusta d'aquest bosc al Sr.D. José Enrique de Olano y Loyzaga, comte de Figols, que moriria l'any 1934. Venda que fou impugnada, el 4 de desembre de 1924, per una part dels capmasats, ajudats per altres entitats, la més important de les quals va ser el Centre Excursionista de Catalunya. De moment, es va aturar, la venda.

Del 30 de desembre de 1941 fins el 1957 tornen a sorgir els plets. S'arriba a un acord que donava l'explotació del bosc al Sr. Olano, per vint anys, i podia treure'n 300.000 m3 de fusta tallada i desbrancada, molt més del que donava de si el bosc.

Del 1943 al 1950 se'n van treure 24.491,84 m3.

A partir del 1957 es va limitar la talla. Alguns trossos, però, encara són verges.

Escrits que es varen fer en lloança de la vall de Gresolet. **Cesar August Torras en feia una llarga descripció, l'any 1921. Lluís Estasén es queixava de la poca cura que tenen els homes de conservar els boscos.**

Capmasat

Un **capmasat** és el propietari d'un mas principal, o **capmàs** d'una determinada població o municipi rural. Normalment la condició de capmasat comporta la titularitat, en comú o en societat amb la resta de capmasats i, a vegades, d'altres titulars de masos, de béns comunals.

En l'actualitat perviuen diverses societats de capmasats, especialment a l'Alt Berguedà, tals com:

- La *Societat de Capmasats i Barracaires* de Vallcebre.
- La *Junta de Capmasats* de Gresolet.
- La *Junta de Capmasats i Magallers* de Sant Julià de Cerdanyola.

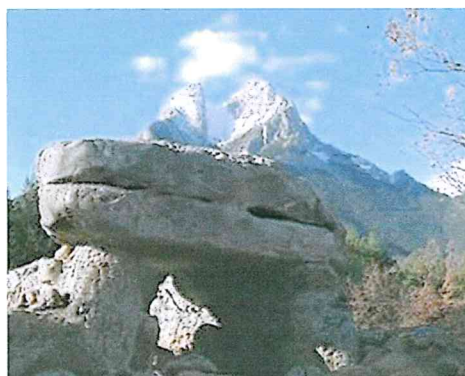
DOLMEN DE MOLERS

El dolmen de Molers o dolmen de Cal Xisquet de Maçaners, situat dins el terme municipal de Saldes, és un dels megàlits més importants dels trobats dins la comarca del Berguedà, a més de ser-ne el més septentrional.

Fou excavat per Joan Serra i Vilaró l'any 1920, aleshores director del Museu Episcopal de Solsona. Les restes i els materials trobats en les excavacions dutes a terme daten el dolmen cap a voltants del 1500 aC, dins del bronze mitjà.

Dolmen de Saldes (Molers)

Datat als voltants dels anys 1.500 a.C.

El dolmen és format per un gran túmul circular de **20 metres de diàmetre i 2,5 d'alt** sobre el qual hi ha disposada una cambra pentagonal de 3,44 metres de llarg per 1,37 d'ample.

Està cobert per una llosa de 2,52 metres de longitud, per 2,38 d'amplada i 0,62 de gruix mitjà, **amb un pes estimat de 8,5 tones**.

En l'excavació duta a terme per Serra Vilaró **s'hi localitzaren restes humanes, un anell de bronze, dos ganivets de sílex i alguns fragments ceràmics**: un d'ells era campaniforme pirinenc.

En la intervenció de l'any 2002, en la qual es va tornar a excavar la cambra i el túmul, es troben noves restes: una dena de collaret de mol·lusc, un collaret d'ambre, material de sílex i quarsites, alguns vasos de ceràmica, fragments del campaniforme pirinenc, carenats, nanses d'apèndix de botó, així com noves restes humanes.

Aquestes troballes permeten datar el dolmen dins del bronze mitjà, prop del 1500 aC.

SALDES

Característiques del poble

Maçaners i l'Espà

Terme municipal

Riera Salada

Vegetació

Patrimoni Natural

Centre Astronòmic del Pedraforca

EL CASTELL DE SALDES

ERMITA DEL CASTELL

SANTA MARIA DEL CASTELL

SALDES

Festa Major de Saldes el 26 d'agost per la celebració de Santa Severina

El poble de Saldes

L'edifici més destacat és l'església parroquial de Sant Martí de Saldes. Esmentada ja en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell l'any 839.

L'interior de l'església fou restaurat novament el 1947. Una reforma posterior, després de treure el guix de l'interior de l'església, deixà al descobert la pedra i una volta de punt d'ametlla d'estil romànic. L'església inclou una imatge romànica, datable al segle XIII, i quatre retaules laterals, tots del segle XIX, a les capelles laterals.

Sobre els espadats que dominen el poble hi ha l'antic castell de Saldes documentat l'any 1.068, i l'antiga església del castell, dedicada a Santa Maria, documentat a partir de l'any 1.288. Es tracta d'un petit edifici romànic construït probablement al començament del segle XII. Té una sola nau de dimensions reduïdes (8,5 per 2,5 m) coberta amb una volta apuntada i acabada en un absis semicircular. Fins el 1936 s'hi venerà la imatge de la Mare de Déu del Castell, que desaparegué durant la guerra civil de 1936-39.

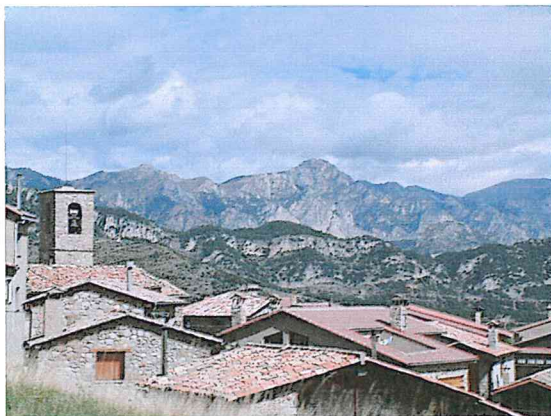
Saldes celebra la festa major el 26 d'agost, festivitats de Santa Severina.

Un aplec a l'ermita de la Mare de Déu del Castell, el 25 de març.

La festa en honor a Santa Bàrbara, patrona dels miners, el 4 de desembre.

La festivitats de Sant Martí, el cap de setmana més proper a l'11 de novembre.

Població 2018	265
Naixements 2018	2
Habitatges familiars 2011	349
Explotacions agràries amb i sense ramaderia 2009	16

Maçaners. El petit llogaret de Maçaners és situat a 1 240 m, al peu de la carretera de Guardiola a Gósol, poc abans d arribar a Saldes.

Des d'aquest indret hi ha una bonica perspectiva de la muntanya del Pedraforca.

El segon diumenge de juliol, des del 1985, és tradició organitzar una trobada d'acordionistes.

La festa major de Maçaners se celebra el diumenge més pròxim al 18 de juliol.

L'Espà

Dins el terme municipal de Saldes hi ha el petit llogaret de l'Espà, **format al voltant de l'església de Sant Andreu.**

Aquesta església, **construïda potser cap al segle XII**, conserva pocs elements d'estil romànic, amagats per les estructures afegides posteriorment. La porta d'entrada, a migjorn, és l'element romànic més interessant.

El campanar data de la darrereria del segle XIX; és de planta quadrada.

L'Espà era punt de partida d'un cable telefèric que transportava a Guardiola de Berguedà el lignit extret de les mines.

Cada any el 13 de juny, festivitat de Sant Antoni de Pàdua, s'hi celebra un aplec.

Entre els actes de la festa es reciten els Miracles de sant Antoni, una mena de goigs en els quals es recorden fets miraculosos del sant. Finalment, el tercer diumenge de juliol se celebra la festa major.

Saldes és un municipi del nord de la comarca del Berguedà, situat al peu del Pedraforca, a la banda est de la muntanya, enmig de les Serres del Cadí i d'Ensija.

Limita, al nord amb l'enclavament dels Cortils de Bagà i amb el terme de Gisclareny; a l'est amb Gisclareny i Vallcebre; al Sud amb Fígols Vell i Gósol; a l'oest amb Gósol i per la banda Nord Oest amb Josa de Cadí i Tuixent (Alt Urgell).

El terme municipal de Saldes està comprès majoritàriament dins la conca alta del riu Saldes, delimitada per la **Serra d'Ensija**, el massís del **Pedraforca**, la **serra Pedregosa** i la **serra de Gisclareny**.

Una petita part del municipi queda dins la conca del riu Aigua de Valls, es tracta de l'Espà i Feners.

El territori està enclavat al Prepirineu. Inclou un desnivell de 1.600 metres en només 6 km lineals, perquè la vall del riu Saldes té 860 m d'altitud i el Pollegó Superior del Pedraforca 2.506 m. El relleu més conegut és el Pedraforca, singular muntanya en forma de forca amb una tartera a la part central, essent la visió des del poble de Saldes la més característica.

La **serra Pedregosa** s'aixeca per sobre del Collell i és una perllongació de la serra del Cadí. Pel vessant sud és de formes relativament suaus, mentre que pel nord forma un cingle quasi continu. Des del Collell cap a l'est trobem el coll de la Balma, a 1.700 m, termenejant amb Gisclareny.

Entre el Pedraforca i els cingles de la Bola, hi ha la serra de Gisclareny, amagant la vall on hi ha el santuari de Gresolet..

Serra d'Ensija

Serrra Pedragosa i Serra de Gisclareny

La **serra d'Ensija** mostra un paisatge diferent, de formes suaus, poca roca i cobertura forestal quasi contínua. D'Ensija baixen diverses rieres i torrents, que constitueixen la capçalera del riu Saldes, també conegut com a riu d'Eina, per la confluència de la Riera Salada, que recull les aigües provinents de la serra d'Ensija i el torrent de Gresolet que recull les de la serra del Cadí i del Pedraforca. El riu s'uneix al Llobregat més avall de Guardiola de Berguedà.

El coll de la Trapa separa les conques hidrogràfiques del riu Saldes i de l'Aigua de Valls, on hi ha els veïnats de Feners i l'Espà.

En aquest marc de valls entre muntanyes, la població s'ha desenvolupat tradicionalment a les parts mitjanes i baixes, on hi ha les terres aptes pel conreu i el clima més agradable, com Saldes, Maçaners, Feners i l'Espà.

RIERA SALADA

La riera d'Aigua Salada neix al vessant nord de Serra d'Ensija, sobre la Pleta de la Vila, en una clotada en mig del bosc a **1.710 m d'altitud**. A mesura que baixa va rebent aigües d'altres torrents fins a tornar al riu Saldes, el cabal del qual encara creixerà més quan s'ajunti amb la riera de Gresolet.

El nom de Saldes ve de la riera Salada. La causa de la salinitat de la riera l'hem de buscar en els materials geològics que es troben en la seva font. El torrent surt de la base d'un talús d'uns cinc metres d'alçada en forma de brollador de fort corrent. Les roques on neix són guixos del triàsic de colors grisos, marrons, vermells i blancs, barrejats amb els guixos hi ha sal mineral (halita). Quan l'aigua d'infiltració travessa aquestes capes de guixos dissol la sal i la porta a l'exterior.

Es tracta d'un tipus d'aigua corrent únic a la comarca, essent una **aigua tèrbola per la quantitat de materials en suspensió que porta**.

Els organismes que habiten en aquest corrent són singulars, destacant els del tram superior on hi ha baixa diversitat d'espècies que s'incrementen a mesura que rep altres aportacions d'aigua al llarg del seu recorregut. La riera Salada desguassa al riu Saldes a prop del Molí de la Palanca. El corrent del riu Saldes s'ha utilitzat per moure els molins de, les Flors de Joan Traserra i el de les Llenes.

Panoràmica des del Mirador de Palomera

GEOLÒGICAMENT, Saldes es troba dins el marc geogràfic de Pirineus, amb una evolució històrica que comença amb la formació d'un conjunt de materials sedimentaris de l'era del Mesozoic (240 a 70 milions d'anys), configurant el relleu dels Pirineus, fruit del plegament alpí succeït en l'era del Cenozoic (entre l'Oligocè i el Miocè inferior, entre 28,5 i 20,5 milions d'anys).

Una important característica del territori és la presència de material carbonífer, trobant-se les capes de lignit als nivells inferiors del garumnià. **El lignit és un tipus de carbó amb poder calorífic mitjà que s'extreu de la conca que s'estén per Saldes, Vallcebre, Guardiola, Cercs, Fígols, Fumanya i Peguera. L'explotació d'aquest recurs es va iniciar el 1860 i, amb diferents etapes i empreses s'ha mantingut fins al 2007.**

VEGETACIÓ. L'entorn de Saldes presenta una coberta vegetal molt variada, amb diferències d'altitud i vessants orientats diversament. Hi ha diferents comunitats vegetals distribuïdes segons els diversos estatges en funció de l'altitud:

l'estatge submontà o de muntanya baixa (1.300 m), amb vegetació d'alzina i pi roig.

l'estatge montà (1.300-1.600 m), abunda el pi roig amb sotabosc arbustiu, fagedes limitades a l'obaga de Gresolet.

l'estatge subalpí (1600 en amunt), on comencen els prats d'alta muntanya, domini exclusiu de pi negre.

l'estatge alpí (2.250-2.300 m), de prats alpins amb gran quantitat de petites herbes i zona de pastures de ramats d'estiu.

Curiosament **l'explotació de carbó durant el segle XX** va alterar extenses superfícies naturals en les **explotacions a cel obert**, que des de fa uns anys es tornen a rehabilitar per retornar l'antic paisatge. Aquestes explotacions van afectar principalment el vessant meridional del Pedraforca que, en ser Paratge d'Interès Natural, està essent objecte de restauració.

L'explotació de boscos i pastures ha estat un tipus d'explotació tradicional del medi, ja des de l'Edat Mitjana, per extreure fusta i els prats per pastura. A la zona de Gresolet es troba una de les zones boscoses més importants, que ha estat motiu de **litigi per la seva explotació** i que ha tingut més ressò fora de la comarca.

La tradicional propietat col·lectiva d'aquests boscos, els capmasats, que impedia l'explotació comercial, va permetre que arribessin fins al segle XX en molt bon estat de conservació. **Després de la Guerra Civil va ser objecte d'una explotació desmesurada que va acabar amb el caràcter de bosc monumental que l'havia fet famós.**

Malgrat això encara es conserven clapes amb grans arbredes.

PATRIMONI NATURAL: L'important patrimoni natural ha estat reconegut des de fa anys i ha motivat la protecció legal de diversos espais.

El Massís del Pedraforca es va declarar el **Paratge Natural d'Interès Nacional l'any 1982.**

L'any 1983, es va completar la protecció legal de l'entorn de l'espai amb la declaració per mitjà del Decret 353/83, de **15 de juliol de 1983**, del **Parc Natural del Cadí-Moixeró.**

Des de l'any 2004 la gestió del PNIN s'incorpora a la del **Parc Natural del Cadí-Moixeró.**

En l'àmbit europeu, el setembre del 1987, el Paratge, juntament amb el Parc Natural del Cadí-Moixeró, va ser **declarat Zona d'especial protecció per a les aus (ZEPA)** i, anys més tard, desembre de 2003, també es va aprovar el seu ingrés a la regió alpina dins la xarxa Natura 2000.

SALDES, PRIMER MUNICIPI DE CATALUNYA DECLARAT COM A ESPAI AMB UN CEL NOCTURN DE QUALITAT

20-01-2017

Oficialització de la declaració amb un acte públic al municipi amb representants de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Barcelona.

El proper 25 de gener, el municipi de Saldes acollirà diverses activitats per tal de presentar la declaració com a **primer municipi de Catalunya amb zones declarades com a Espais amb un cel nocturn de qualitat, en concret la plaça de l'Espà i el Mirador de Gresolet, amb una categoria d'espais amb Bona i Molt Bona qualitat del cel.**

El Decret 190/2015, de 25 d'agost, de desplegament de la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn, introdueix la figura dels Espais amb un cel nocturn de qualitat. Aquests espais són punts del territori que conserven **unes bones condicions de "fosc natural"** i que mitjançant la declaració, se'n reconeix la seva qualitat. També s'elabora un pla d'actuacions per a la conservació o millora de les seves condicions i per a la seva valorització com element de sensibilització ambiental i promoció del turisme sostenible.

A partir de les 17.30h, hi haurà un acte públic i parlaments a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Saldes, amb la presència del **Sr. Moisès Masanas Lopez, Alcalde de Saldes**, Sr. Jesús Calderer Palau, Diputat adjunt d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona i Mercè Rius i Serra, Directora general de la DGQACC (Direcció General de Qualitat Ambiental i Canvi Climàtic) de la Generalitat de Catalunya. Posteriorment, s'atendrà als mitjans de comunicació.

Casa Forestal de Saldes

CASTELL DE SALDES

El Castell de Saldes és un castell termenat al municipi de Saldes, al Berguedà, **declarat Bé Cultural d'Interès Nacional**.

Situat prop del nucli de Saldes, al costat nord-est d'aquest, en turó dominat de la vall, redossat a la muntanya.

Actualment es troba en ruïnes, tot i que aquestes han estat restaurades.

Restes d'un castell roquer, format a partir d'un mur al llarg del tossal a pocs metres del cim. Importants murs marquen un ampli perímetre.

El castell inclou restes d'edificacions repenjades a les roques i una petita capella romànica en un extrem.

Subsisteix una nau de dues plantes amb coberta de volta apuntada de pedra, de carreus irregulars i segueix filades a trencajunt.

Castell de Saldes

Documentat l'any 1068

Descripció

Les restes del castell de Saldes formen un conjunt format per dos edificis relativament ben conservats voltats de fragments de muralla, fonaments d'altres construccions en ruïnes i l'església que es troba al costat del cos fortificat. Sota el conjunt, per la banda de migdia, hi ha les restes en ruïnes de dues antigues cases.

L'estructura del castell es divideix en dos parts clarament diferenciables, el recinte Jussà i el recinte Sobirà. El recinte Jussà conserva restes d'habitacles força tardans i restes de muralla, mentre que el recinte sobirà conserva un cos fortificat i la capella de Santa Maria, a tocar de la penya i altres edificacions mig enrunades i cobertes de vegetació.

El conjunt del castell de Saldes és format d'un seguit d'edificacions i estructures:

L'església de Santa Maria se situa a l'angle més llevantí del recinte casteller, es tracta d'un edifici romànic, documentat a partir de 1288, que en un inici seria format per una única nau coberta amb volta de canó apuntada, capçada en un absis semicircular amb la porta a migdia i coronada a ponent per un campanar de cadireta d'un ull. En època moderna l'edifici patiria modificacions com l'obertura d'una nova obertura a ponent amb porta dintellada i biga de fusta, l'absis prengué forma oval i es cobrí amb teules ceràmiques.

Història Castell Documentat el 1068 i 1095.

La primera referència documental la tenim compresa entre els anys 1068 i 1095, quan Galceran, fill de Sicardis prestà jurament de fidelitat a Guillem Ramon, comte de Cerdanya. Posteriorment entre els anys 1109 i 1117 es tornà a fer el mateix sagrament, aquesta vegada va ésser amb el comte Bernat Guillem; quan aquest darrer finà, passà a Ramon Berenguer III, comte de Barcelona.

L'any 1165, n'eren senyors d'aquest castell en Galceran i Berenguera de Pinós, es creu que en aquesta època n'eren els castlans la família Saldes. Entre els anys 1162 i 1196, Galceran de Pinós jurà fidelitat al rei Alfons "el Cast", per aquest castell i d'altres. El succeí el seu fill homònim que l'any 1279 arrendà durant cinc anys els rèdits de Saldes.

L'any 1294, Galceran de Pinós i la seva dona Berenguera, varen ratificar a Jaume Martí, de Bagà, la batllia i el terme d'aquest castell. Un any més tard va ésser nomenat R. De Vallespirans com a governador d'aquest territori.

L'any 1296, Galceran de Pinós donà a Jaume Digo, de Bagà, aquest castell amb la condició que hi fes estada permanent amb la seva família.

Entre 1306 i 1316, aquest castell junt amb el de Bagà, Gavarrós i Gósol varen estar ocupats per les forces del rei Jaume II que estaven en guerra amb Pere I Galceran de Pinós. Quan aquest darrer finà, es produí una controvèrsia respecte de si calia retre homenatge al rei pels castells de Gósol, l'Espà, Saldes i Querforadat; els juristes sentenciaren a favor dels Pinós, ja que els tenien en propi alou, i no pas enfeudats pel rei.

L'any 1324, morí el donzell Bernat de Gósol, que posseïa aquest castell entre d'altres en feu, pel baró de Pinós. El succeí la seva filla Violant que prengué la investidura de mà d'en P. de Santa Eulàlia.

L'any 1326, els homes de Gresolet varen estar penyorats perquè no havien acudit al so que havia estat emès des del castell de Saldes.

L'any 1344, el **baró de Pinós** arrendà aquest castell per 85 lliures.

L'any 1357, Ramon Fortuny va ser nomenat batlle de Saldes per Pere III Galceran de Pinós.

L'any 1370 es varen fer obres al castell, principalment a la residència del senyor.

En el fogatjament de 1365-1370 comptava amb 58 focs, també es troba inclosa aquí la parròquia de Turbaus. En el fogatjament de 1381, s'assigna al castell de Saldes, 36 focs.

L'any 1383, Bernat I Galceran de Pinós, heretà del seu germà Pere aquest castell i jurà de guardar els privilegis de Saldes.

L'any 1484, durant la revolta dels remences, aquest castell estigué en perill de ser pres pels pagesos.

El segle XV acaben les referències històriques del castell, que perdé importància i inicià la seva decadència, El segle XVII Saldes figura com a possessió del duc d'Alba, a la sotsvegueria de Berga i la vegueria de Manresa.

L'any 1965 l'edifici va ser restaurat pel Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona.

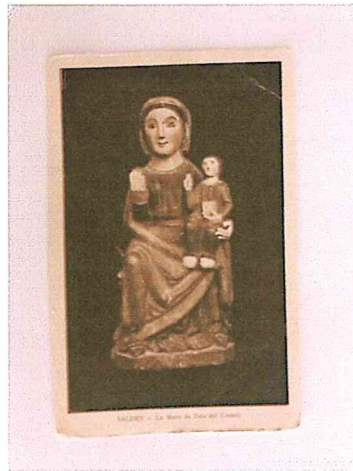
L'octubre de **l'any 2001** es va procedir a realitzar una intervenció consistent en un estudi d'interpretació, consolidació i excavació d'urgència, portada a terme per Pere Cascante per encàrrec de l'Ajuntament de Saldes a través de la Societat d'Arqueologia del Berguedà (Cascante, 2004). Es va excavar la sala principal, deixant al descobert el paviment de lloses.

SANTA MARIA DEL CASTELL DE SALDES

Santa Maria del Castell és una **petita ermita romànica** al costat de l'antic castell de Saldes de la qual **es tenen notícies des del segle XII** quan era la capella del castell. És a deu minuts de Saldes en cotxe en direcció nord-est, el conjunt queda enlairat dominant la vall des de la falda de la muntanya.

Ermita del Castell de Saldes

Santa Maria del Castell

Arquitectura

Petit temple de nau única, coberta amb Volta apuntada i acabada amb un absis ovalat, orientat a llevant. L'absis és fet amb pedres de diferents mides sense polir i rejuntades amb argamassa. La porta primitiva, coberta amb un arc adovellat i encarada a migjorn, està actualment tapada. Quant a la porta actual, a ponent, està disposada a sota del campanar d'espadanya. Aquest està descentrat i és d'una sola obertura.

L'estructura és de pedra de diferents mides, tot i que molta part està emblanquinat. L'interior està enguixat, amb l'absis tapiat per un envà al qual hi ha adossada una fornícula de fusta amb una còpia de la imatge de la Marede Déu del Castell, ja que l'original es perdé durant la Guerra Civil. Actualment hi ha una imatge de la Marede Déu del Remei..

Sembla que la capella ha estat molt retocada i poca cosa resta de l'època en què fou construïda que es dataria en ple segle XIII, si no posterior.

Mare de Déu del Castell

La imatge romànica de Santa Maria del Castell de Saldes està desapareguda. Sembla probable que a inicis del segle XX passés a formar part de la col·lecció del Museu de Vic i va desaparèixer durant la Guerra Civil. Era una **imatge tipològicament del segle XIII, de talla de fusta policromada**, mostrant la Mare de Déu asseguda en un setial i amb el fill assegut al genoll esquerre, **tal com es pot apreciar en una fotografia que es conserva.**

Història

Fou, des de la seva construcció, l'església del castell de Saldes, al **comtat de Cerdanya** i dins els **dominis de la família baronial dels Pinós**.

Estava vinculada a la parroquial de Sant Martí de Saldes. Les primeres notícies del lloc de Saldes són del segle IX però **el castell no és referenciat fins a mitjan segle XI entre els anys 1068 i 1097** en que Galceran, fill de Sicardis, feia jurament de fidelitat al comte de Cerdanya per un seguit de castells entre els quals hi havia el de Saldes («*Salices*»). **És a partir de l'existència d'aquest castell que es pot esmentar la possible existència de l'església de Santa Maria, malgrat que les notícies concretes són ja del segle XIII.**

L'any 1259, Galceran de Pinós instituí Guillem, clergue de Santa Maria de Saldes i els seus fills, al castell, per tal que el servissin perpètuament en la guàrdia i custòdia del lloc.

L'any 1288 el mateix Galceran de Pinós instituïa el benefici eclesiàstic de la capella del castell de Saldes a favor de P. Pontii, clergue del **Santuari de Gresolet**, amb l'obligació de fer-hi continuada residència. A final del segle XIII Galceran IV de Pinós feia testament i deixava a l'església de Santa Maria del castell de Saldes la quantitat de 50 sous.

Els successius barons no descuidarien mai el servei d'aquesta petita església; sovint passaven llargues temporades en la fortalesa. Ja entrat el segle XIV els testaments dels nobles de Pinós recorden Santa Maria. L'any 1361 Marquesa de Pinós feia testament i deixava 20 sous de Barcelona per a il·luminar la capella.

Santa Maria no fou mai parroquial. L'any 1312, en el curs de la visita al deganat del Berguedà, no se l'esmenta i **es considera sempre vinculada a Sant Martí** que es defineix sovint com a església major del terme («*ecclesiam majorem*»).

L'any 1370 consten unes obres al castell de Saldes que possiblement afectaren l'església, almenys pel que fa a la seva ornamentació. El segle XVIII ja era una simple capella, sense caràcter de sufragània.

A mitjan segle XIII ja es confirma l'existència de dues esglésies a Saldes, la del castell dedicada a Santa Maria, i la del poble dedicada a Sant Martí i considerada al segle XIV la principal.

OFICINA D'INFORMACIÓ TURÍSTICA

La Grallera de la Pleta de l'ós

Mines Pedraforca : Maquetes del seu interior

Exemplars de flora i fauna de la regió

OFICINA D'INFORMACIÓ TURÍSTICA

MINES DE SALDES : HISTÒRIA I TECNOLOGIES ACTUALS

FLORA I FAUNA DEL PEDRAFORCA

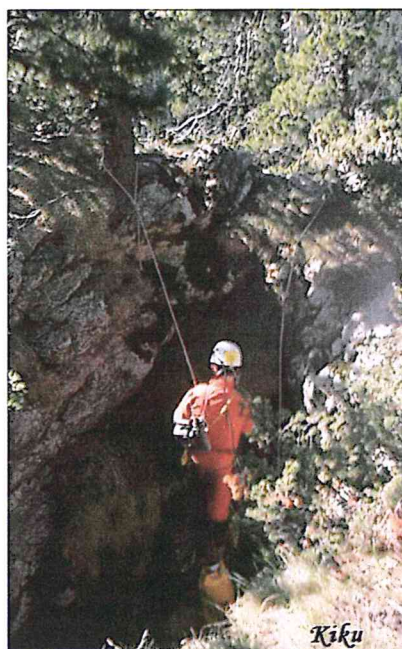

La Grallera de la Pleta de l'ós

Cavitat de 70 m. de desnivell al municipi de Saldes

La boca de 3'5 x 2'5 metres orientada sobre una diàclasi de direcció N 30 E s'obre a 1'5 metres de la vora d'un petit cingle i dóna pas a un pou que arriba als -16 metres, al damunt d'un con d'enderrocs i troncs d'arbres que inicien una forta rampa amb blocs que ens durà fins un punt on trobem un petit pou entre blocs que ens situa a -54 metres. Des d'aquí la galeria segueix una mica horitzontal per remuntar entre blocs fins als -41 metres, tot seguit la galeria torna a baixar i a -47 metres trobem un ressalt on s'agraeix l'ajut d'una corda com a mida de seguretat, des d'aquest punt la galeria segueix baixant fins arribar a -70 metres punt on acaba la cavitat.

- **Tipo:** Avenc
- **Municipi:** Saldes
- **Comarca:** Berguedà
- **Unitat:** Peguera - Ensija
- **Recorregut:** 140 metres
- **Desnivell:** 70 metres
- **Granunitat:** Prepirineu
- **Litologia:** Calcàries
- **Última revisió:** 2012-11-17 12:42:56

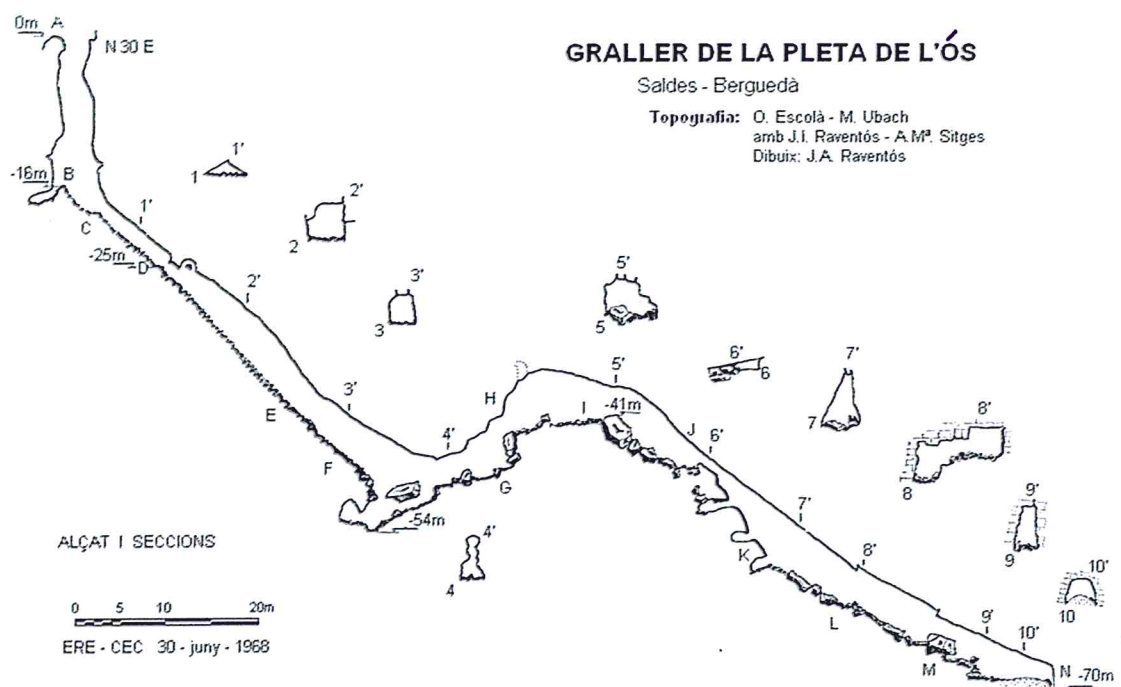
Història

Aquesta cavitat va estar explorada per primer cop per l'ERE del CEC els dies 29 i 30 de juny del 1968 per O.Escolà- M.Ubach- J.I. Raventós- A.Mª Sitjes

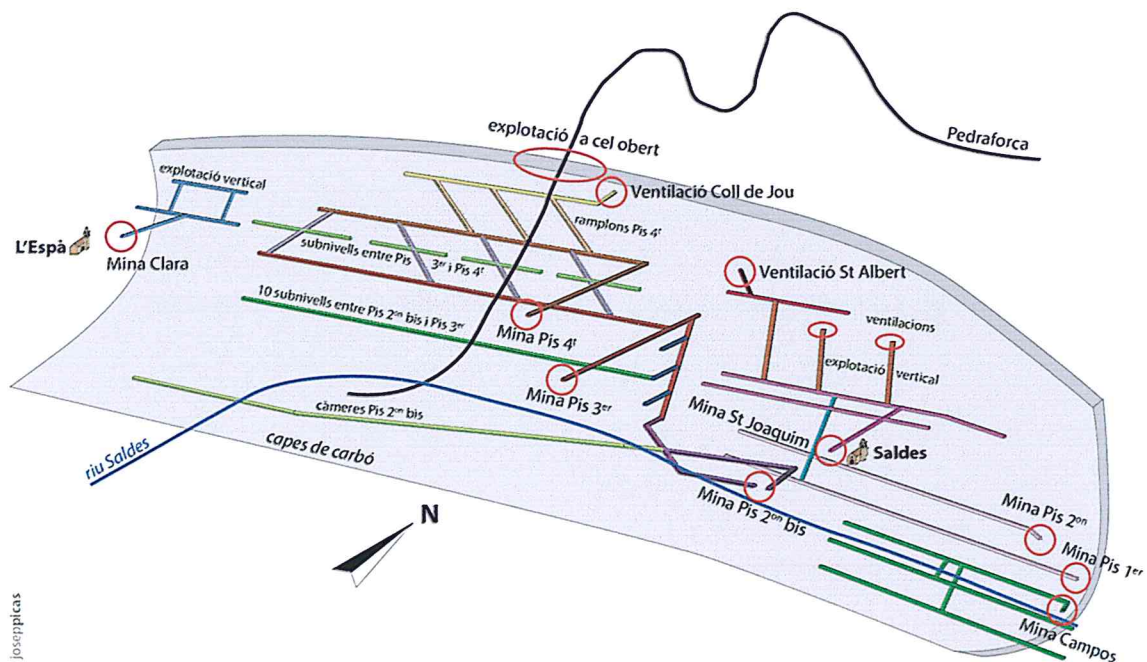
Situació

Des de Saldes anant en direcció a Gósol, quan arribem al Coll de la Trapa, agafarem la desviació a l'esquerra que és una pista asfaltada i anirem en direcció a la Pleta de la Vila, des d'aquest punt seguirem la pista durant prop d'uns 2 quilòmetres fins a trobar el barranc de les Llobateres.

A partir d'aquí cal remuntar a peu el barranc, fins que aquest fa un gir a l'esquerra, llavors seguirem per un camí que remunta pel marge dret hidrogràfic fins a situar-nos per damunt d'un salt del barranc, a partir d'aquí aquest s'engorça i cal continuar pel llit del barranc fins arribar a un gran pla, la cavitat se troba a 75 metres per damunt i en el vessant nord d'aquest pla, en mig del bosc i a la part superior d'un petit cingle, s'hi troba alguna fita. El recorregut des d'on deixem els vehicles és de poc més d'un quilòmetre, però cal remuntar 375 metres de desnivell.

MINES PEDRAFORCA

Història

El 1851 es constituïren les primeres societats mineres en el Berguedà, però no fou fins al 1904 que arribà l'explotació definitiva.

Les primeres mines difícilment arribaven a tenir més de 500 metres de llargada. La feina era totalment manual: Els picadors arrencaven el carbó a pic i amb una puntona. El material extret es carregava cabassos fins a les vagonetes, que eren arrossegades fins a l'exterior, primer per homes i després per mules. A l'exterior de la mina dones, criatures i vells separaven el carbó de la resta de materials.

Les condicions de treball eren molt dures: llargues jornades (de 12 hores sense sortir de la mina, ja que es menjava i es descansava a l'interior), sous molt baixos i sobretot el perill que comportava treballar a les mines, mal ventilades i on, sovint, es produïen esllavissades i explosions.

Les mines de Saldes

Nom de la mina	Anys Explotació	Ressenya
Mina del Pollegó Petit	1936-1952	Situada per sota de Molers. Oberta per evitar que el jovent del poble hagués d'anar a la guerra. Els miners no guanyaven res, ben al contrari: es pagava a dos encarregats perquè els ensenyessin la feina.
Mina Clara	1940-1944	Situada molt a prop de l'Espà, en aquesta mina va passar l'accident més gran de l'estat espanyol: el 10 d'abril de 1944 hi van morir 34 persones a causa d'una explosió de grisú.
Mina La Campos	1944-1963	Va patir un accident molt greu l'any 1951 en què van morir 18 persones a causa d'una explosió de grisú i pols
Mines Pedraforca Pisos 0, 1 i 2	?-1985	Els nivells anomenats Piso 0 i Piso 1 foren l'inici de les mines Pedraforca. Posteriorment després de la constitució de Carbones Pedraforca SA, es va obrir el Piso 2, que va ser explotada entre els anys 1940 i 1985.
Mina Sant Joaquim	1959-1979	Situada a tocar mateix del poble de Saldes, està comunicada amb el pis 2º. Es va abandonar per esgotament del mineral
Mina de Coll de Jou o Piso 4	1947-1961 i 1978-1996	Situada per sota del cel obert de Coll de Jou. En els últims anys es feia servir per entrar el material de la mina del pis 3
Mina de Piso 3	1982-2007	Enllaça amb les boques de Coll de Jou i del pis 2 bis, es la boca mina per on entren els miners i els materials, està molt mecanitzada i és la mina que té més producció per home de la CEE.

Mina de Piso 2 bis	1989-2007	Està comunicada amb el pis 3 i es per on surt elcarbó a través d'una cinta transportadora.Està situada per sota del camp de futbol del poble de Saldes.

CRONOLOGIA DE LES MINES

L'any 1863 L'inici seriós de l'explotació carbonera es va produir amb la constitució de la societat minera La Carbonera Española, que agrupava un gran nombre de concessions mineres. La intenció era explotar tota la conca minera de la comarca del Berguedà.

L'any 1868 S'obren unes petites explotacions al vessant nord de la serra d'Ensija.

L'any 1881 Es constitueix la societat anònima Ferrocarril y Minas de Berga, que Absorbeix La Carbonera Española.

Tot i que l'extracció continua sent manual, a partir de **l'any 1895**, la làmpada d'oli (anomenada pels miners com a "llum de Gall") **fou substituïda pel llum de carbur** i s'avançà notablement en el transport. Les vagonetes tirades per animals (normalment mules) transportaven el carbó a l'exterior de la mina i, un cop a fora una xarxa de plans inclinats i telefèrics conduïen el carbó fins al rentador, on mitjançant sistemes mecànics es classificava per mides.

L'any 1893 D.G.E. de Olano (de capital bilbaí) va comprar les mines de l'Alt Berguedà i la concessió de la via fèrria.

L'any 1904 El carrilet va arribar a Guardiola, quedant així, solucionat el problema del transport del carbó.

L'any 1906 S'inicia la construcció de la central hidroelèctrica del Collet, que es va posar en funcionament **l'any 1912**. Subministrava el corrent elèctric necessari per les mines de la zona.

L'any 1911 J.E. de Olano crea la societat Carbones de Berga, SA, que arribaria a ser la més important de Catalunya d'aquest sector. Olano inicia un procés de modernització de les explotacions.

Els anys 1914-1928 S'obren, a Saldes, algunes mines de poca envergadura, que van funcionar fins després de la Guerra Civil.

L'any 1929 S'inicia la construcció de la primera central tèrmica de Cercs, de 14 MW, a fi de consumir el carbó que es produïa a la comarca.

L'any 1931 S'inicia l'explotació de la mina Pedraforca, a Saldes; als nivells anomenats **Piso 1 i Piso 2**, (a 1.026 i 1.078 m, respectivament).

Els anys 1941-1946 Les dificultats en el transport del carbó de la zona de Saldes i Vallcebre, van fer que les respectives empreses explotadores construïssin un conjunt de telefèrics que transportaven el carbó. El de Vallcebre arribava fins a l'estació del Collet d'Eina, en canvi el de l'Espà només arribava fins als Hostalets i s'havia d'acabar de transportar el carbó en camions fins a l'estació del Collet.

L'any 1944 L'empresa Serchs, SA, que era filial de Carbones de Berga, SA, obre a Saldes, -a prop de la mina Pedraforca- la mina Campos. **El dia 10 d'abril es produí a la mina Clara de l'Espà una explosió de grisú que va provocar 34 víctimes mortals**, esdevenint l'accident més greu de la història de la mineria espanyola

L'any 1946 Es crea la societat Carbones Pedraforca, SA, degut a la importància de la mina Pedraforca.

L'any 1951 el dia 27 d'abril, la mina Campos va sofrir una explosió de grisú i pols que va costar la vida a 18 persones.

L'any 1963 la mina Campos tancà definitivament les seves portes.

L'any 1972 Es va inaugurar la nova central tèrmica de Cercs amb una potència de 160 MW i consumeix 2.500 tones de carbó al dia.

L'any 1982 S'inicia l'explotació de la mina Piso 3

L'any 1989 S'obra la mina Piso 2bis.

Els anys 1985-1990 La mina de Saldes, de capes verticals i explotada pel *mètode de testeres*, inicia la seva modernització. El mètode de testeres: antiquat, perillós i poc rendible deixarà pas a un nou sistema, ideat pels tècnics de Carbones Pedraforca, SA : es tracta d'un **nou sistema d'explotació de capes verticals anomenat *subnivells***, en el qual l'explotació vertical se substitueix per galeries horitzontals, fent possible la incorporació de maquinària pesant. Aquest sistema passaria a ser anomenat *mètode Pedraforca*.

L'any 1992 Carbones Pedraforca, SA compra la mina Piso 2bis i la connecta amb la mina Piso 3. Aquest fet provoca que Carbones Pedraforca, SA sigui l'única empresa del sector que resta en funcionament a la Comarca i, posteriorment en l'única mina de carbó de Catalunya (assolint els millors rendiments de la Comunitat Econòmica Europea).

L'any 2007 Carbones Pedraforca, SA cessa l'extracció de carbó. En aquest moment les boques de mina actives eren el Pis 3, per on entrava el material, i el Pis 2bis per on sortia el carbó.

L'any 2008 Després de recuperar tota la maquinària i desmuntar les explotacions, les darreres activitats mineres a Saldes finalitzen definitivament

Explotacions a cel obert

A banda de les mines al municipi de Saldes també s'explotà el carbó a cel obert.

- Cel obert de les Feixes Llargues
- Cel obert del Pedraforca
- Cel obert de Coll de Pradell

Mètodes d'extracció

Mètode de testeres (Explotació de capes verticals)

Mètode d'explotar una capa vertical o gairebé verticals. Consisteix dues galeries (una superior i l'altre inferior) comunicades amb alguna de propera perquè pugui haver-hi circulació d'aire

Entremig d'aquestes galeries s'extreu el carbó. La separació entre les galeries és considerable (50-80 m), es divideix aquesta alçada en parts de 3 a 5 metres (anomenades "tajo"), on hi treballa un equip de minaires.

El "tajo" de més inferior és el que va més avançat, i el superior, el més endarrerit. Així el carbó que es desprèn de dalt no toca, en la seva caiguda, els altres inferiors.

El mineral s'arrenca amb explosiu: es perforen uns forats on s'introdueix l'explosiu que arrencarà el carbó. El carbó que s'arrenca en explotar la dinamita cau a baix i queda contingut per unes comportes de fusta que eviten que caigui a la galeria. Es col·loca el vagó de fusta sota la comporta que en obrir-se l'omple; es canvia el vagó i es repeteix l'operació mentre hi ha carbó

Mètode de subnivells (Explotació de capes horitzontals)

Dues galeries (Cap i Base) condueixen des de l'exterior a les explotacions. Són horitzontals, amb un lleuger desnivell per facilitar l'evacuació de les aigües. Entre galeria i galeria hi ha uns 150 m de desnivell.

Un cop fetes les Galeries, se s'excava un pou inclinat des de la galeria Base, que les unirà, de baix cap a dalt, amb una secció reduïda per facilitar-ne l'excavació. Quan s'arriba a "calar" amb la galeria de cap, es comença a eixamplar el pou de dalt cap a baix per donar-li ja la secció definitiva (uns 20 m²).

La llargada del pou és d'uns 240 m, amb una inclinació de 42°. Repartits al llarg del pou inclinat hi ha nou retalls, que són galeries horitzontals i perpendiculars a les capes, d'uns 120 m de llargada.

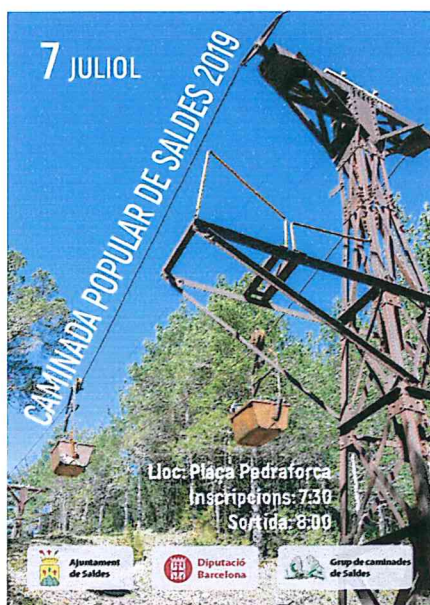
Una vegada trobades les capes -General, primer i Quarta, després- s'inicia l'excavació pel carbó del que pròpiament serà l'explotació.

El carbó s'obté de l'excavació, en primer lloc, de les galeries d'uns 20 m² (subnivells) i del seu posterior ensorrament. L'excavació es realitza mitjançant minadors que van avançant dia a dia. La galeria es revesteix d'uns arcs metàl·lics, anomenats "quadres", que són els encarregats d'aguantar el terreny. Entre aquests arcs s'hi col·loca fusta a fi d'evitar la caiguda del carbó. Quan s'arriba al final de l'excavació, es procedeix a l'ensorrament.

Es retiren els "quadres" d'un a un i, mitjançant explosiu, es fa caure el carbó que hi ha per damunt. Normalment s'ensorra fins a uns 10 m d'alçada.

Notes

Mescla de metà (del 77 al 99%) o d'un altre hidrocarbur homòleg, amb quantitats variables de diòxid de carboni, nitrogen i oxigen, que es produeix en moltes mines de carbó i també de minerals metal·lífers. **Mesclat amb l'aire constitueix un explosiu de forta potència que pot produir greus accidents a les mines.**

ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ DE SALDES

Memorial dels miners morts a les mines

Santa Bàrbara de Nicomèdia

Mn. Ramon Anglerill (mossèn Tronxo)

Revista Baridana

Vitrall de Sant Martí de Saldes

Sant Martí de Tours

Mare de Déu de Gresolet

Església de Sant Martí de Saldes

Sant Bernat de Menthon

MEMORIAL DELS MINERS MORTS A SALDES

Santa Bàrbara de Nicomèdia

Santa Bàrbara (Nicomèdia, **actual Turquia** s. III - 306) és una santa i màrtir venerada a tota la cristiandat. No hi ha però, cap prova històrica de la seva existència real ni consta als escrits martiriològics més antics, ni tan sols al primer de sant Jeroni d'Estridó. Possiblement es tracti d'una santa llegendària, la veneració a la qual es difongué a partir del segle VII.

A causa d'aquests dubtes, va ser eliminada del *Calendari dels sants* de l'Església Catòlica Romana en 1969, permetent-ne el culte en els llocs on és tradicional. **És una santa molt popular, associada a alguns treballs com els miners i artillers, i invocada contra els llamps i la mort sobtada i violenta.**

**Santa Bàrbara en el Memorial
dels miners morts a la mina de Saldes**

**Vitrall de Santa Bàrbara
a la catedral de Linz**

D'acord amb les llegendes sobre la seva vida, recollides principalment a la *Llegenda àuria*, Bàrbara era la filla d'un ric pagà anomenat Diòscor.

Aquest volia preservar-la del contacte amb el món i la va tancar en una torre.

Bàrbara va fer-se cristiana en secret i va consagrar la seva virginitat a Déu, per la qual cosa va refusar el matrimoni que li va proposar el seu pare.

Mentre el seu pare era de viatge, **va fer obrir tres finestres a la torre, com a símbol de la Santíssima Trinitat.**

En assabentar-se el pare que era cristiana, va voler matar-la, brandant una espasa, però la torre s'obrí i Bàrbara fou miraculosament transportada fins a una muntanya.

(mort el 4 de desembre de l'any 306)

Mor Ramon Anglerill, el rector que va inspirar Ballarin per al personatge de mossèn Tronxo

El funeral serà dilluns a l'església parroquial de Gósol

Abel Gallardo

Soto 28.09.2019 | 11:16

Mossèn Ramon Anglerill ha mort com a conseqüència d'un ictus aquest dissabte 28 de setembre del 2019 a la matinada.

Anglerill, que tenia 81 anys, va exercir com a rector de la parròquia de Gósol des del 1970 i era conegut, sobretot, perquè era el capellà de poble en el que es va inspirar el malaurat Josep Maria Ballarín per escriure el seu best seller Mossèn Tronxo. Ramon Maria Anglerill va néixer a la casa de Ferreres d'Olvan l'any 1938 i durant 49 anys ha estat rector de Gósol. **L'any 2012 aquesta població de l'alt Berguedà va honorar-lo amb una gran celebració per commemorar el seus anys d'ordenació sacerdotal, i és que era un mossèn molt estimat en el poble.**

L'enterrament serà dilluns, dia 30 de setembre, a les 12 del migdia a l'església parroquial de Gósol. La Sala de Vetlla per Anglerill serà a la Funerària Ferran de Berga, demà de 10h a 13h i de 16h a 19h.

ESTIU

Canvia el temps? És el canvi climàtic de què tothom parla? Lo que sí que és veritat és que la calor es fa sentir, i ací encara s'està bé, que pobles endins, quan arriben als 40º o més sí que la senten de veritat.

Bé, també canviem nosaltres i a vegades no ens n'adonem, no només perquè ens fem vells, sinó que canviem amb la manera de pensar i de mirar les coses i de la manera de fer.

El món ha progressat, i aparells que no somiaven, ara no podem viure sense ells. I tot gràcies a tanta gent, homes i dones, que no deixen de pensar i experimentar coses noves per bé de la humanitat o a vegades per mal, com són les armes que només serveixen per destruir.

Donem gràcies a Déu que ens ha donat la intel·ligència perquè anéssim avançant sempre, però sense oblidar-nos d'Ell que és qui regeix l'Univers.

El temps passa, us heu adonat que ja hem fet 100 revistes de la Baridana? Sembla que començàvem ahir i amb l'ajuda de tots hem arribat fins aquí. Continuem, no ens parem! Això ja depèn de nosaltres! Això ho explica molt bé la Isabel en el número anterior, a qui hem d'agrair de veritat tota la feina que ha fet, ella les ha anat ordenant, número a número, i un cop tots els articles col·locats al seu lloc ho ha portat a la impremta o multicopista. Moltes gràcies Isabel Gràcies també als qui han enviat els articles, després de copiar-los, l'Emília i ara el Quim i la Carme. I gràcies també a tots els qui han col·laborat amb les seves aportacions que ells mateixos han enviat, i altres que me les han donat per enviar.

I gràcies a tots els subscriptors, perquè sense vosaltres tampoc la fariem. Què en trauríem de fer una revista si no la llegeix ningú?

Animeu-vos, ens falten col·laboradors, i tothom té alguna cosa a explicar que pot servir per els altres. Algú dirà, és que jo no en sé d'escriure, ho has provat? Si ho fas segur que et sortirà bé.

També hi ha articles que són copiats, com les faules africanes que sempre ens ensenyen alguna cosa. Altres vegades algun full de calendari i pregàries. Allò que trobo que ens pot ajudar ho transcriu dient d'on ho he tret.

Les notícies, que ja sabeu, però que en quedi el record. I lo que passa a les Parròquies, naixements, casaments i defuncions. I algun petit homenatge a la gent i als seus treballs, i el Pòrtic que voldria ser un ajut per pensar i pregar, però que no sempre m'hi surto. Si a algú li ajuda gràcies per llegir-me i si no perdoneu-me que no en sé més.

Moltes gràcies a tots els col·laboradors en tots els treballs, els qui escriuen i als lectors.

Gràcies i per molts anys!

El capellà

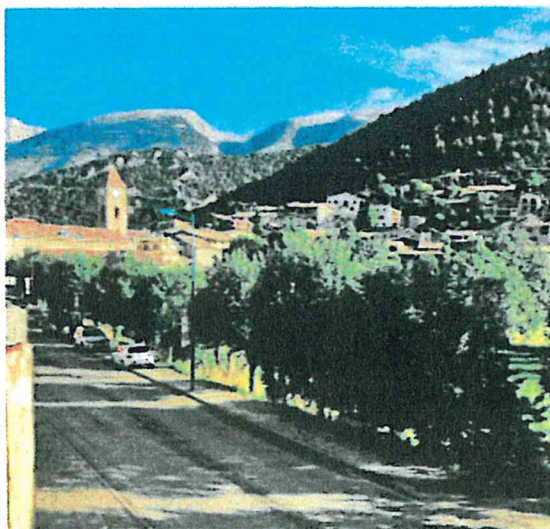

Foto: Jaume Calsina

BARIDANA

PASQUA

Abril de 2019 - Núm 100

Núm 100

**XXV TROBADA DE CARAMELLES
DE LES VALLS DE L'ENTORN DEL PEDRAFORCA**

REVISTA INFORMATIVA

BARIDANA

ESTIU

Juliol de 2019 - Núm 101

EL VITRALL
DE SANT MARTÍ DE SALDES

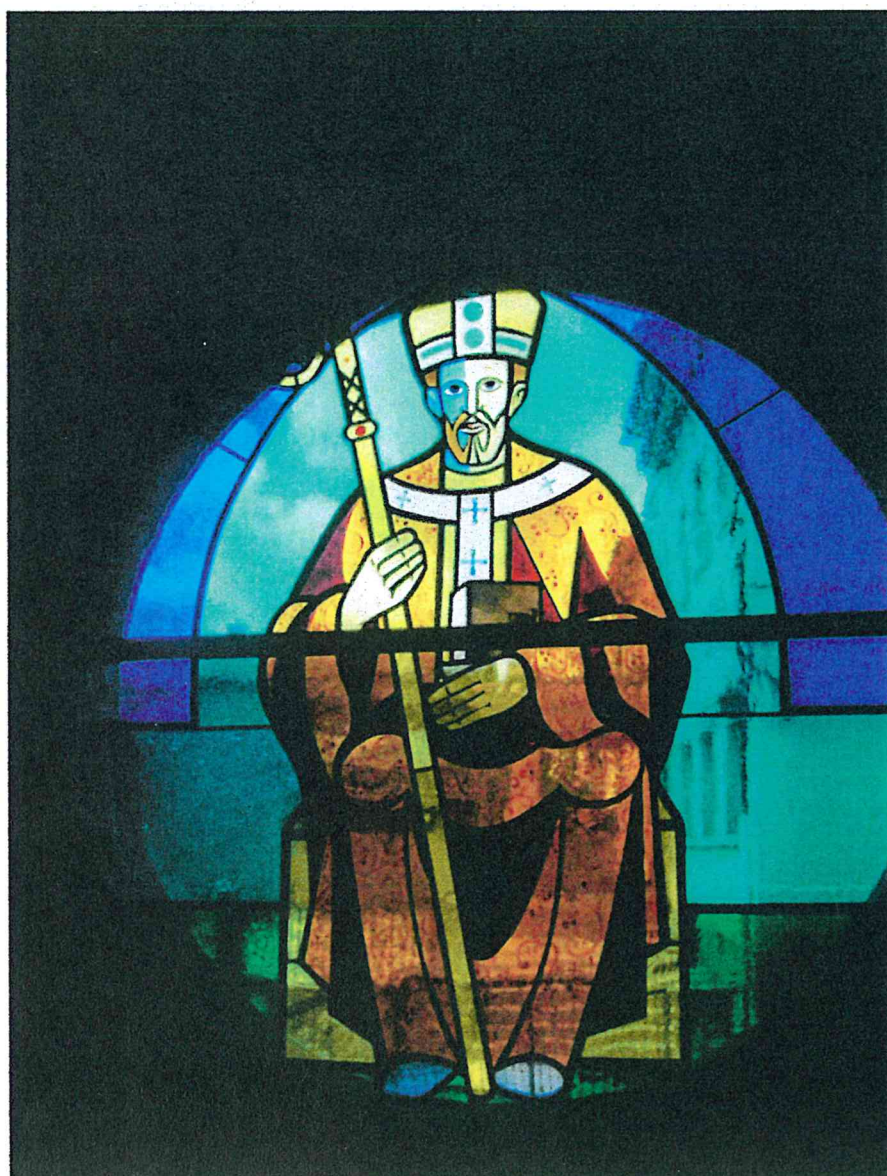
El vitrall de Sant Martí de Saldes

Mossèn Ramon va encarregar al pintor i escultor Ricart Garriga un rosetó per l'església de Sant Martí de Saldes. Aquest artista, després de conèixer la biografia d'aquest sant, va fer dos projectes. Com que Sant Martí era bisbe el primer projecte que es va fer va ser representant-lo com a tal i l'altre, era a dalt de cavall tallant-se la capa i donant-la al pobre.

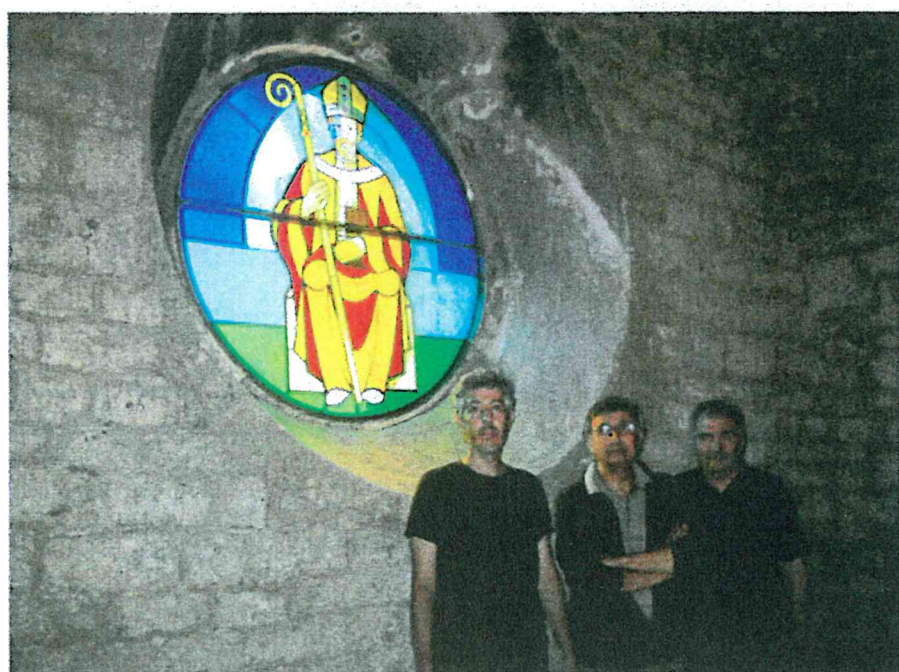
Un diumenge, després de missa, es va exposar a fora de l'església i la gent va votar el que volia i va sortir escollit el que anava de bisbe.

A partir d'aquí, es va dur a terme el projecte: primer de tot calia fer el dibuix a mida natural. Després passar-lo a color i, per últim, anar al vitraller, que és el tècnic, que és qui talla els vidres segons les plantilles dissenyades. Es va fer amb vidre de color, però l'ornamentació que porta el bisbe a la seva roba es van aplicar, pintant, sobre el vidre de color. Es va fer al taller del vitraller Grau Montserrat.

Un cop acabat es va anar a muntar a l'església de Saldes.

CONSTRUCCIÓ DEL VITRALL DE SANT MARTÍ

AUTORS:

PROJECTE: RICARD GARRIGA

VITRALLS: TALLERS GRAU MONTSERRAT

Sant Martí

Biografia i llegenda d'aquest sant amb nom de déu guerrer.

La vida i la llegenda d'aquest sant amb nom de déu guerrer venerat a Catalunya des de temps immemorials com a patró de la cavalleria explica, en part, el fenomen òptic de l'Arc de Sant Martí i el de l'Estiu de Sant Martí, l'interludi de bonança que cada any té lloc a mitjans de novembre.

Martí, que prové del nom Martinus en honor a Mart, el déu de la guerra, va néixer a començaments del segle IV a la regió de Pannònia, que avui ocupa part de Romania i part Hongria, en el límit nord de l'aleshores Imperi Romà. Fill d'un soldat romà, va passar la seva joventut a la ciutat italiana de Pàvia, on el seu pare s'havia retirat i on es posà en contacte amb els cristians i amb l'exèrcit. La seva vida com a soldat és plena de batalles, proeses i miracles però el capítol més conegut (i el que té més variants) és el que explica la seva relació amb el fenomen natural de l'Estiu de Sant Martí.

Conta la versió catalana de la vida del sant que un dia gèlid de novembre, anant a lluitar, es va trobar amb un captaire tremolant de fred i mig mort de gana. Martí va voler socórrer el vagabund i, en nom de Jesucrist, va donar-li la meitat dels queviures que duia i una part de la seva capa, que va tallar amb la seva espasa i que el captaire va utilitzar per abrigar-se. La llegenda explica que tot just pronunciar el nom de Jesucrist, el cel es va obrir, el Sol va brillar esplendorós i es va formar un gran Arc de Sant Martí que va fondre la neu i enretirar el fred ajudant, d'aquesta manera, al vagabund. Per aquest motiu hom coneix l'interludi de bonança que cada any té lloc a mitjan novembre amb el nom d'Estiu de Sant Martí. També a partir d'aquesta llegenda el sant és representat com a prototip de cavaller medieval: un guerrer que, damunt un cavall blanc i una espasa a la mà, dona un tros de la seva capa a un captaire.

La relació de sant Martí amb l'Arc Iris s'explica també d'una manera molt més senzilla i sense connotacions religioses: mitjans de novembre és un període bàsicament plujós, amb pluges freqüents que, en aturar-se en sec, sovint deixen pas a l'aparició de l'Arc de Sant Martí.

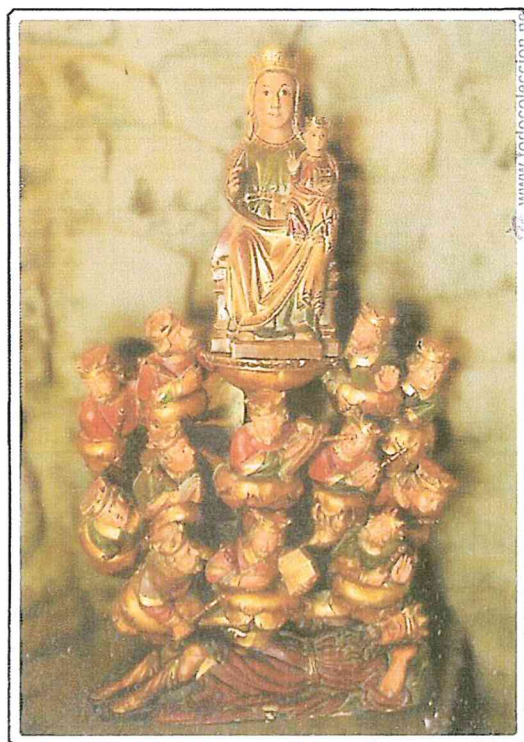
La biografia conta que Martí es va retirar de la vida militar i va ser nomenat, per veu popular, bisbe de la ciutat de Tours, al nord de Poitiers, raó per la qual també se'l coneix amb el nom de sant Martí de Tours. Va morir el 8 de novembre de l'any 397 a Candes, però el seu cadàver no va arribar a Tours fins el dia l'11, que és el que ha quedat com a data de celebració de la seva festa.

Martí fou el primer sant nomenat sense haver estat màrtir i el seu culte s'extengué ràpidament gràcies al treball del seu biògraf, Sulpici Sever, que n'escampà la llegenda i miracles. Sant Martí ha estat considerat el patró de l'orde de cavalleria, abans que sant Jordi i sant Jaume, i ha estat tingut per protector dels que tractaven amb cavalls, mules i altre bestiar de ferradura i de peu rodó, així com dels forjadors i manyans.

La devoció a Sant Martí va ser molt important a Occitània i entre les tropes franques. La història conta que quan els exèrcits francesos van ajudar als catalans en la Reconquesta contra els sarraïns, els soldats francs erigien una capella en agraïment a sant Martí dalt de cada turó reconquerit, entre ells el de Sant Martí del Canigó. Aquesta devoció es va estendre per Catalunya i per això encara avui més d'una trentena de viles el tenen per patró.

Text: Manel Carrera i Escudé. Festes.org

MARE DE DÉU DE GRESOLET

Aquesta imatge de la Mare de Déu, del segle XIII, es troba encimbellada damunt de l'**arbre de Jessè, del segle XVII**.

Representa l'arbre genealògic de Crist des de Jessè, pare del rei David, fins a Jesús. En el Nou Testament la profecia d'Isaïes diu: «Sortirà un plançó del tronc de Jessè, i un plançó de les seves arrels brollarà» (Is 11, 1).

Aquesta representació, força inusual a casa nostra, ha estat representada en alguns gran conjunts iconogràfics destinats a l'exaltació de Maria. D'aquestes mateixes característiques cal destacar també la Immaculada de la parròquia de Santa Maria de Verdú, obra d'Agustí Pujol.

Aquesta imatge és originària del santuari de Gresolet, i envoltada als peus de la muntanya del Pedraforca i envoltada pel bosc de Gresolet, considerat paratge natural d'interès nacional.

L'edifici, de grans dimensions, està compost per l'església i l'antiga hostatgeria que acollia els pelegrins. Actualment amb l'esforç de les diverses institucions implicades s'està intentant la restauració d'aquest important monument. Des de fa uns quants anys la imatge de la Mare de Déu es conserva a l'església parroquial de Sant Martí de Saldes.

La festa del santuari, al voltant del 8 de setembre, festa de les marededéus trobades, coincideix amb la davallada dels ramats que baixaven dels prats d'estiu.

ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ DE SALDES

Sant Martí de Saldes és una església que es troba al centre del nucli urbà del municipi de Saldes (Berguedà).

És una obra inclosa en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Malgrat les modificacions barroques del segle XVIII conserva vestigis romànics. Conserva retaules neoclàssics i **una talla romànica del segle XIII de la verge de Gresolet que pertany al Santuari de Gresolet.**

Història

La vella església apareix esmentada en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell l'any 839. Així mateix apareix també en un document datat el 8 de desembre del 857 com a nova església consagrada pel bisbe d'Urgell Guisad, que sembla indicar una reconstrucció de l'anterior.

Al mateix document s'especifica que els feligresos la dotaren amb dues mujades i mitja i tres quarteres de terra i **una casa davant l'església que havia de servir de rectoria.**

Entre els segles XI-XII es construeix una nova església i amb posterioritat, en el segle XVII, s'aixeca bona part de l'obra actual sobre les restes romàniques. Aquest segon temple fou substituït segles més tard per un nou temple romànic, d'una sola nau amb absis semicircular, que pot datar-se al segle XI i després es va construir una quarta església al segle XII, també romànica.

Al segle XIII les notícies vers l'església estan relacionades amb els barons de Pinós, rebent els habitants exempcions dels drets de pastura el 1291. En el testament de Galcerà IV de Pinós, a finals del segle XIII, deixa a l'església 100 sous. Als segles XIV i XV consta documentalment que es feien enterraments al cementiri de l'església.

Aquest quart edifici també restà arruïnats i fou substituït pel temple actual, construït al segle XVII. Es van fer obres d'ampliació del temple, amb tres naus, afegint una a cada banda de la nau romànica. Es conserven alguns fragments d'aquestes dues

construccions romàniques, de l'absis al costat de llevant i unes filades de murs de pedra ben tallades unides amb morter de calç i sauló.

També es conserva una pica baptismal feta en un bloc de pedra arrodonit i buidat que actualment es conserva al presbiteri.

El campanar va ser construït el 1703, és de torre exterior i conserva dues campanes foses el 1805 i el 1893 a Bellver de Cerdanya.

La sagristia va ser construïda el 1814 a la capçalera del temple, comunicada amb l'altar major.

El 1947 es fan obres de restauració, per a després, l'any 1971, descobrir els fonaments de l'absis (segle XIX, altars interiors). Convé destacar **dues excavacions dutes a terme en els anys 1958 i 1971, l'última a càrrec de Manuel Riu i Riu.** Al costat de l'església s'han trobat sepultures de cista, amb lloses, cosa que sembla indicar l'existència d'un cementiri romànic.

Descripció

L'església actual conserva un traçat romànic. Disposa de campanar de torre i té una planta quadrada amb finestres d'arc de mig punt de tot romànic. Edifici refet (any 1703) amb vestigis del l'absis romànic perfectament orientat.

L'interior de l'edifici és de pedra vista i deixa veure l'estructura constructiva. A cada costat s'obren dues capelles laterals cobertes amb volta d'arcs encreuats. A la paret de migdia resta un arc adovellat i una finestra d'arc de mig punt molt alta i tapiada. **Es conserven cinc altars a l'interior, de fusta policromada, d'estil neoclàssic tardà i del segle XIX,** procedeixen d'algun taller local de Bagà o de Sant Llorenç de Morunys. Dedicats, **el major a Sant Martí, els altres a Santa Severina, al Sagrat Cor, a Santa Bàrbara i a la Mare de Déu del Roser.**

També es conserva la imatge de la Mare de déu de Gresolet, del segle XIII, que fou traslladada el 1947 per raons de seguretat.

A les capelles laterals hi ha el retaule de la Mare de Déu, realitzat al segle XIX i d'estil neoclàssic tardà; el retaule del Sagrat Cor, de la mateixa època i estil; el retaule de Santa Severina, i el del Sant Crist de Saldes, tots dos neoclàssics tardans del segle XIX.

SANT BERNART DE MENTHON

Bernat d'Aosta, de Menthon o de Montjoux (Menthon-Saint-Bernard, ca. 1020 - Novara, 1081, o segons la llegenda, segurament incerta, 923-1008) va ser un prevere savoia (el territori va passar en 1861 a França) que l'Església Catòlica venera com a sant.

Nasqué a Menthon, prop del llac d'Annecy a l'Alta Savoia, el 923, en el si d'una família noble, propietària del castell de Menton. Va rebutjar el matrimoni arranjat per son pare per **tal d'esdevenir canonge regular agustí a Aosta.**

Va ser-hi ardiaca i va dedicar els següents 42 anys de la seva vida a predicar el cristianisme entre la gent dels Alps, on sobrevivia encara molts costums pagans. Va rebre l'encàrrec de reobrir el pas del "Mons Jovis" (Muntanya de Júpiter o *Montjoux*, avui el coll del Gran Sant Bernat) i, per fer-ho, diu la llegenda que lluità contra un dimoni al que, finalment, va llençar cingle avall.

En veure els perills que passaven els que travessaven les muntanyes (la zona era un lloc de pas que travessava els Alps entre Aosta i el Valais suís), especialment els pelegrins que anaven cap a Roma, **va fer construir, en 962 els albergs als punts més alts dels passos del coll del Gran Sant Bernat, entre la vall d'Aosta i el Valais (a 2.470 metres d'altura, que el fa el lloc habitat més alt d'Europa).**

I el coll del Petit Sant Bernat, entre la vall d'Aosta i la Tarentèsa. Els albergs estaven destinats als viatgers i pelegrins que havien de pujar-hi per travessar la serralada, ja perquè estiguessin cansats o perquè s'hi haguessin perdut.

Va deixar els albergs a càrrec de canonges regulars, instal·lats a sengles monestirs a la vora dels albergs, que **seguien la Regla de Sant Agustí**: així nasqué la congregació hospitalera dels Canonges Regulars de la Congregació Hospitalera del Gran Sant Bernat. Aquests religiosos es feien ajudar, especialment quan hi ha tempestes de neu o allaus, per **gossos ensinistrats: els santhernats**, el nom dels quals es deu a la tasca del sant, particularment ben adaptats a la vida d'alta muntanya.

Sant Bernat va morir a Novara el 1008 en un viatge: va ser sebollit al monestir de Sant Llorenç d'aquesta ciutat. Algunes restes se'n conserven a la Catedral de Novara, en un reliquiari amb el bust del sant.

Coll del Petit Sant Bernat entre Italia i França

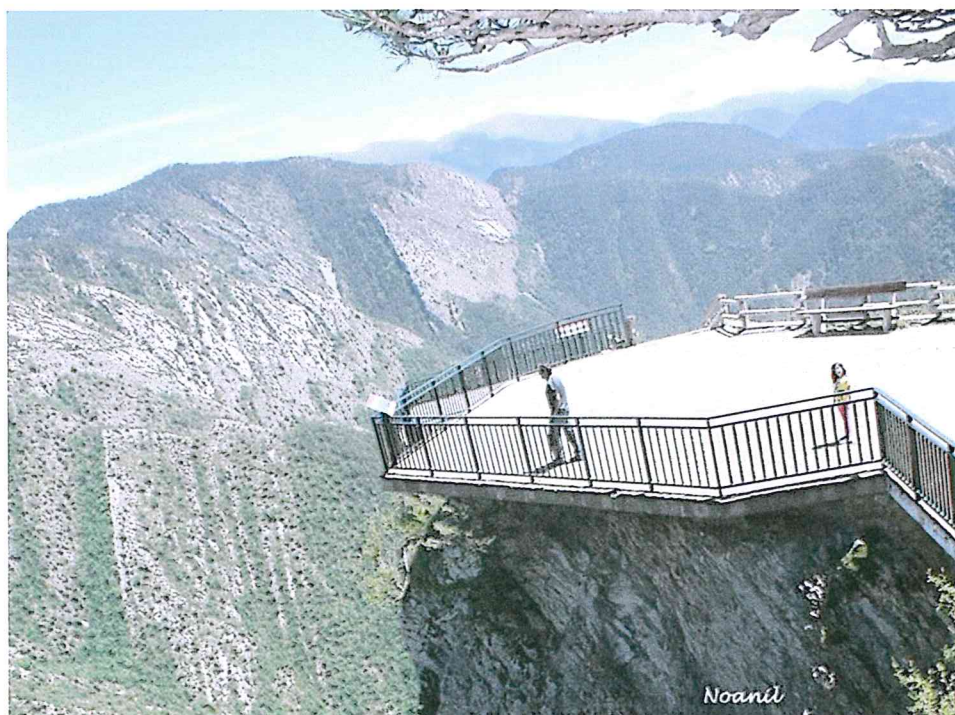
Coll del Gran Sant Bernat entre Italia i Suïssa

MIRADOR DE GRESOLET

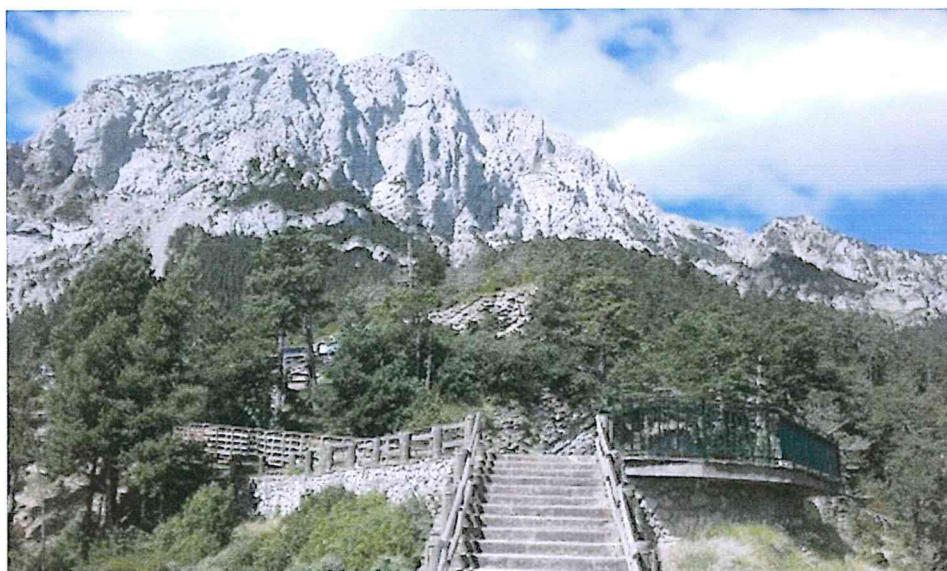
Monastir de Sant Sebastià del Sull

Santuatri de Gresolet

MIRADOR DE GRESOLET

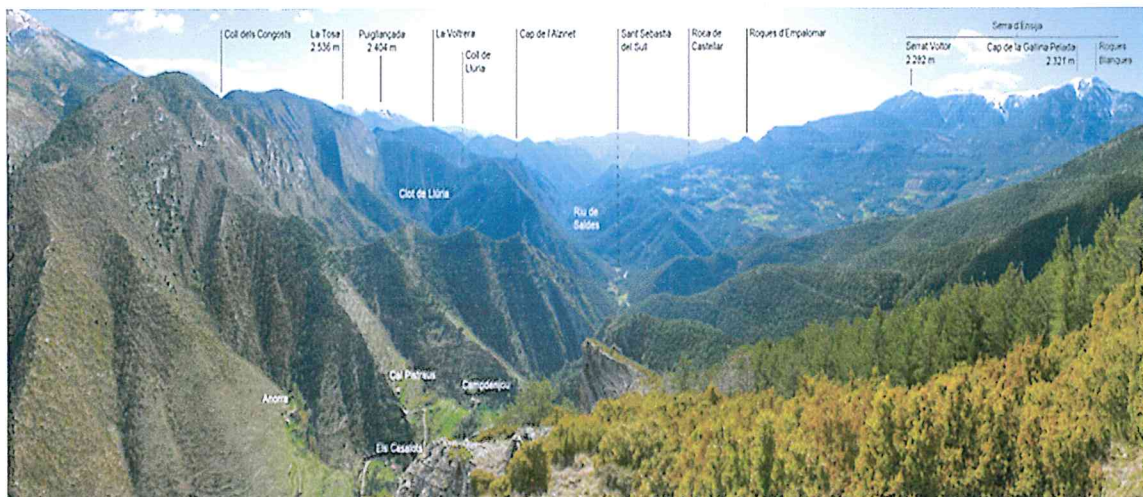
EL PEDRAFORCA DES DEL MIRADOR

MIRADOR DE GRESOLET

Serra Pedragosa i Santuari de Gresolet

La vall del riu Saldes i el Monastir de Sant Sebastià del Sull

SANT SEBASTIÀ DEL SULL

Sant Sebastià del Sull o **Sant Sebastià del Monestir** és un **monestir benedictí** situat a l'esquerra del riu Saldes, dins el trema municipal de Saldes (Berguedà).

És una obra protegida com a bé cultural d'interès local.

La construcció inicial és preromànica (finals del segle IX). L'església es va reformar diverses vegades, es va ensorrar i construir de nou al segle XV.

Del conjunt, actualment en runes, cal destacar la configuració de l'església del monestir.

El doctor **Manuel Riu i Riu** hi dugué a terme diferents excavacions (**entre els anys 1971 i 1977, en 8 campanyes**), que serviren par a deixar al descobert, alliberant el conjunt de les runes d'una masia posterior, un edifici singular en l'arquitectura preromànica catalana i una necròpolis força important.

Manuel Riu i Riu (Manresa 1929-Sant Llorens de Morunys 2011)

Creu de Sant Jordi l'any 2003

Història

El monestir de St. Sebastià del Sull i la seva rotonda són testimonis d'un hàbitat del s. IX a la zona de Saldes. Un vell camí, procedent de Gòsol, passava prop de l'església parroquial de St. Martí de Saldes, existent el 831. Aquest travessant rius i camps passava pel Sull i arribava fins a St. Llorenç, prop de Bagà. L'11 d'agost de l'any 939 una dona devota de nom Honesta i un prevere anomenat Daniel començaren a treballar les terres i a construir l'església dedicada a St Sebastià.

L'any 939 el comte Sunifred II de Cerdanya confirmà les aprisions fetes pel fundador des del bosc de Gresolet fins a la serra d'Ensija i del coll de la Trapa al Pedraforca a l'abat **Dracó** i la seva comunitat, que era formada per 6 monjos.

Malgrat que el cenobi augmentà el seu patrimoni amb la donació d'alguns alous l'any 965, l'any 983 el comte Oliba Cabreta cedí el monestir al monestir de Sant Llorenç prop Bagà i a mitjan segle XI ja no hi residien monjos. En començar el s. XIV i fins al s. XVI dita església era sufragània de St. Sadurní de Maçaners. El monestir restà en poder de Sant Llorenç fins a l'any 1836.

Posteriorment s'hi edificà una masia que fou habitada fins a inicis del segle XX (1910).

Església

L'església de St. Sebastià del Sull devia ser model per les esglésies de **planta centralitzada rodona, que foren construïdes durant el segle XI la llarg del Llobregat. La planta rodona tenia 7,5 m. de diàmetre interior i un gruix de les parets d'1,4 m.** Sembla que els fonaments de dita planta no foren resistents per sostenir la coberta de falsa volta, perquè aquesta s'enfonsà. La porta d'accés s'obria a la banda del ponent, i no es té certesa que aquesta tingués absidioles. A l'interior, un banc envoltava l'absis i la rotonda, que devia constituir l'únic seient. **Arran de les excavacions foren trobats a l'interior de la rotonda enterraments d'infants, i d'un adult vell.** No obstant, el cementiri de dita església estava situat a llevant i a extramurs; fou un cementiri per les famílies de la rodalia fins que el segle XVIII el Santuari de Gresolet adquirí més importància.

Detall de l'església

Monestir de Sant Llorenç prop Bagà

Monestir

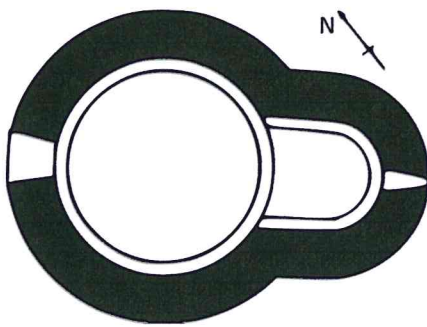
A la banda de tramuntana del temple s'estenia el monestir, a una profunditat de 2,20m del nivell actual del sòl, format per una gran nau rectangular amb murs de 80cm de gruix, bastida a mitjan segle X i destruïda amb violència poc abans de mitjans del segle XI.

Detall dependències monestir, paret oest

La nau té un paviment de terra argilosa barrejada amb calç i trepitjat, murs de filades irregulars amb alguns vestigis d'opus spicatum, arrebossats interiorment amb una capa de calç fina i lliscada, sòcol decorat amb mangra vermell. Probablement aquest espai s'utilitzés com a escola del monestir, ja que hi ha restes de grafit a les parets.

Al cantó de ponent d'aquesta sala hi hagué un passadís de migjorn a tramuntana, i a l'altre costat d'aquest hi havia una petita torre de pedra de planta quadrada que devia protegir l'entrada principal al recinte. **Sembla que a finals del segle XV s'esfondraria la cúpula hemisfèrica que cobriria la rotonda i es bastí una nau trapezial aprofitant els paraments i convertint l'absis en sagristia tancada amb una porta.** **En aquesta època l'església encara mantenia el culte, però els habitatges estaven abandonats.**

Planta de l'església.

SANTUARI DE GRESOLET

Santuari de Gresolet és un santuari de la Mare de Déu del municipi de Saldes (Berguedà). Està situat al fons de la vall del torrent de Gresolet, un espai dominat per el vessant nord del Pedraforca, entre planells de pastures voltades de bosc i rocam i molt proper al bosc de Gresolet. Per accedir-hi cal desviar-se de la carretera B-400 just abans del pont de Saldes i prendre la pista forestal durant uns 8 kilòmetres.

El nom de Gresolet procedeix de grèvol, arbust molt abundant a la zona.
És una obra inclosa en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.

Gresolet i la Pared Nord del Pedraforca

Entrada del Santuari de Gresolet

Gran casal que integra l'església i l'hostatgeria, cobert a dues aigües amb teula àrab. Edificacions annexes. Pareds de pedra en aparell descurat arrebossades en algun pany. Diversos cossos d'obra posen en evidència successives modificacions.

A principis del segle XXI LA COMUNITAT DE CAPMASATS hi ha obert un hostal-refugi.

L'església és d'una sola nau, amb capçalera recta i capelles laterals, coberta amb volta de canó. Es conserva la decoració policromada de les parets d'estil neoclàssic, però no hi ha imatges antigues.

La imatge de la *Mare de Déu de Gresolet* és una talla gòtica dels segles XIV-XVI, traslladada durant molts anys a l'església parroquial de Sant Martí de Saldes. Fa 55 cm d'alt

El 1936 es va aconseguir salvar la imatge de la Mare de Déu. Es va substituir la imatge romànica per una altra antiga que hi havia a la sagristia i l'original es va amagar en un buc d'abelles ubicat entre d'altres. Més tard es va treure i es va embolicar amb mantes, fet que va provocar que es malmetés la policromia, tal com explica Mn. Josep M. Montanyà, rector de Saldes. **El juny de 1939 es va tornar a posar la imatge al santuari,** però vint anys més tard la talla és traslladada a l'església parroquial de Sant Martí de Saldes.

Història

Es citat el 1165, en una notícia històrica del "feu de l'honor i castell de Gresolet". El document és una escriptura de propietat de la família Còdol de Bagà, successors directes dels senyors de Faia, que tenien infeudada la vall de Gresolet.

A finals del segle XIII Berenguer de Faia concedia a Guillem Domènec poder reedificar el molí al torrent de Gresolet, al lloc on era, i agafar aigua a l'indret que cregués convenient. Això significa que s'establí una comunitat de donats.

El 1326 Jaume Ponç s'alliberà de Berenguer de Faia, del que era home propi i **prenia Galceran de Pinós com a senyor**, prestant jurament de boca i mans. El 1326 tots els homes de Gresolet eren penyorats per no haver acudit al so emès des del Castell de Saldes, essent després absolts perquè juraren no haver sentit res. La major part de les famílies eren remences i es conserva documentació sobre les seves redempcions.

El 1337 Pere I Galceran de Pinós reedificà l'església i la casa. Al llarg del segle XIV els batlles de Gresolet arrendaren els rèdits del lloc als Còdol, tot i que els litigis eren constants pels drets de pastura. Durant el segle XV la vall de Gresolet estava molt poblada, igual que la resta del territori, sota el domini dels senyors de Faia i dels seus hereus, els senyors de la Badia durant el segle XV. Les referències documentals són freqüents en aquesta època, mostrant l'habitatge de diferents masies a la zona.

El 1499 l'església i el poble de Gresolet van quedar totalment arruïnats a causa d'uns terratrèmols i va ser reedificat el santuari i la casa del masover, edificant-los els saldencs per recuperar el dret d'empriu de les pastures. Es conserva una notícia històrica del 1531 i una altra del 1642.

El 1660 hi fou creada una confraria i germandat de sacerdots. El santuari de Gresolet restà a cura d'uns ermitans durant quasi tres segles, fins al 1959 any en què la imatge de la Mare de Déu fou traslladada a Saldes.

El 1709 ja existia el temple actual, que constava de nau central i dues capelles laterals.

El 1843 la família Còdol, va concedir les terres en emfiteusi als saldencs (CAPMASATS)

L'actual edifici és de finals del segle XVII i el retaule, que va ser destruït el 1936, era del segle XVIII.

Entre 1887 i 1889 es va fer l'última restauració general del santuari a càrrec de Joan Ros Santmiquel. Es va restaurar el retaule, decorar les parets la volta i el cambril a càrrec del pintor i decorador de Berga, Joan Fígols. Aquest retaule i altres elements decoratius es van perdre durant la Guerra Civil del 1936.

A partir del setembre de 2014 l'ajuntament de Saldes i el rector de la seva parròquia recomanen que ningú entri al Santuari de Gresolet perquè té una gran esquerda que s'ha ampliat amb els moviments sísmics i que fa que l'edifici estigui en perill d'esfondrament. Això fa que el santuari necessiti urgentment mesures per tal de solucionar aquest problema perquè continui d'empèus. A més a més també està en perill d'esfondrament una part de l'antic monestir del que fa uns anys en van caure dues bigues i s'ha inclinat.

GLOSSARI

Alou. Propietat territorial lliure i exempta de tota càrrega i dret senyorial.

Aprisia. Antigament, nota presa per un escrivà o un notari per redactar després un document.

Capmàs. Conjunt que formava el mas amb les pertinences agregades.

Castlans. Castellans.

Cens. Prestació periòdica dinerària anual de caràcter perpetu o temporal que es vincula a la propietat d'una finca.

Cista. Tomba en forma de capsa o cofre.

Dena. Gra més gros o senyalat que separa altres de més petits.

Diàclasi. Fractura en una roca rígida sense que es desplaci cap dels fragments.

Emfiteusi. Contracte de cessió perpetua o a llarg termini d'un bé immoble mitjançant el pagament d'un cànon anual o d'altres prestacions a qui fa la cessió, el qual en conserva el domini directe.

Empriu. Dret d'aprofitament comunal de certs béns rústics, en general pastures, boscos i aigües, que tenen els veïns d'un poble o comunitat rural.

Fàcies. Associació de minerals que componen una roca metamòrfica, reflex de les condicions fisicoquímiques sota les quals aquesta s'ha format.

Fogatge. Antigament, imposició a raó d'una quantitat per foc o casa habitada.

Fogatjament. Antigament, relació de focs, distribuïts per localitats, termes i demarcacions superiors, per a l'exacció de la imposició de fogatge o altres.

Garumnià. Formació lacustre del Cretaci terminal i del Paleocè, definida al SW de França i els Pirineus. Format per margues, gresos i conglomerats rogencs, amb nivells interstratificats de calcàries. A la Catalunya Mediterrània engloba fàcies comprensives del Maastrichtià fins al Thanetià. Als Pirineus meridionals, aquesta unitat és coneguda como a Formació de Tremp.

Halita. Mineral, clorur de sodi, de fórmula NaCl que cristal·litza en el sistema cúbic i té gust salat.

Mujada. Mesura superficial agrària equivalent a 4.896,5 metres quadrats.

Puntona. Antiga eina de pagès en què el ferro, puntat, té l'ull en un extrem, i serveix per a obrir la terra quan és molt dura i seca.

Quartera. Mesura de capacitat per a grans equivalent aproximadament a 70 litres, i també mesura de superfície agrària, equivalent a l'extensió de terra que es pot sembrar amb una quartera de gra.

Remença. Dret que el senyor podia exigir al vassall subjecte a adscripció a la terra quan aquest volia abandonar-la.

Sebollir. Enterrar

Sou. Unitat de compte de valor de dotze diners. Moneda d'argent de Catalunya que valia la meitat de 5 rals.

Sufragània. Que depèn de la jurisdicció d'un altre.

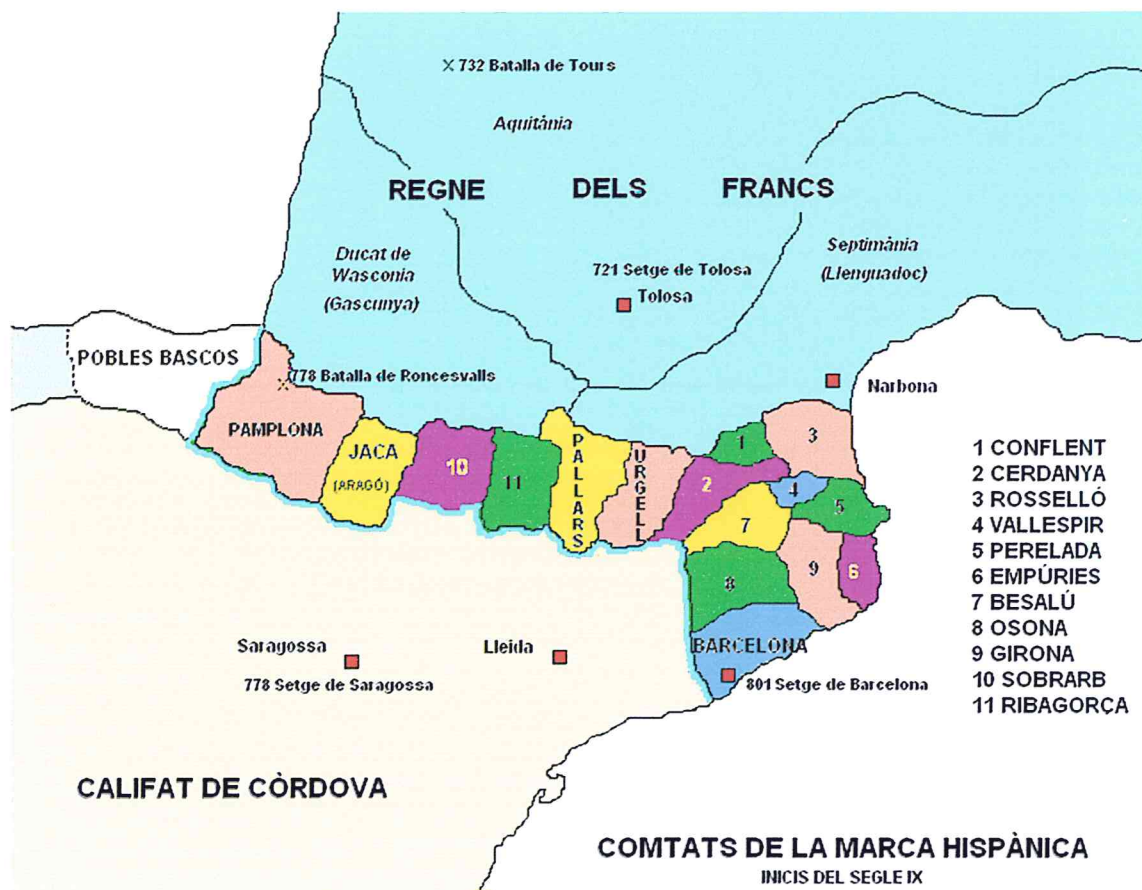
ANNEXOS

MARCA HISPÀNICA

Carlemany (742-814)

Marca Hispànica és la locució que entre el 821 i el 850 fou usada en els *Annales regni Francorum* (Annals Reials dels Franks) i en els *Annales Bertiniani* per a designar globalment els territoris i comtats conquerits per Carlemany a l'entorn dels Pirineus per tal de defensar l'imperi Carolingi de les incursions i ràtzies sarraïnes provinents del califat de Còrdova.

La locució «Marca Hispanica» no representa cap mena d'unitat territorial.

EL NOM COMTAL I LA CLAU DE SANT PERE

El nom **Comtal** y el del **Barri de Sant Pere**, estan relacionats amb CARLEMANY.

Origen de la paraula Comtal

Carlemany (742-814) va crear el “comtat”, com a unitat administrativa bàsica de l’imperi, a carrec d’un comte. El primer comte de Barcelona va ser BERÀ (801-820) fill d’un cosí de Carlemany que va ser Sant Guillem I de Tolosa.

Barcelona també es coneguda com la “Ciutat Comtal”.

El Barri de Sant Pere

El Nom de Sant Pere, es degut al **Monestir de Sant Pere de les Puel·les** que va fer edificar **LLUÍS EL PIETÒS (778-840)**, fill de Carlemany, rei d’Aquitania i successor de Carlemany a la seva mort.

Lluís el Pietòs, va derrotar els musulmans a Barcelona el 3 d’abril de l’any 801, i per això va fer edificar un monestir sobre una antiga església que el francs havien dedicat a **Sant Sadurní (Sant Cerni), bisbe i patró de Tolosa (+257).**

El monestir de monges (puel·les = diminutiu de noies, en llatí) va rebre el nom de **SANT PERE**, perquè l’any abans el **25 de desembre de l’any 800**, Carlemany el seu pare, havia estat coronat emperador a **Sant Pere de Roma** pel Papa Lleò III.

L’any 1835 el monestir, per la llei de d’exclaustració eclesiàstica, va passar a ser propietat de l’Estat. Finalment, es va construir un nou monastir al carrer Anglès de Sarrià, que l’any 1921 es va annexionar al municipi de Barcelona, on des l’any 1879 resideix la actual comunitat benedictina.

març de 2022

Benvolgut company,

Tot a punt per celebrar la 60a Trobada, la qual, seguint la tradició la celebrarem el dissabte després de Setmana Santa i serà el dia

23 d'abril

Enguany anirem per indrets del Berguedà. Gaudirem de la vista del Pedraforca des de Maçaners, visitarem Saldes on farem una petita visita cultural i visitarem l'espectacular mirador de Gresolet. Finalment ens dirigirem a l'HOSTAL PEDRAFORCA per celebrar el dinar.

S'han previst els següents horaris i punts de recollida:

10:00 h Sortida des de la Plaça d'Espanya de Manresa (Institut) amb cotxes particulars

10:10 h Parada al Col·legi La Salle, on hi ha espai per deixar el cotxe aparcant per als que no vulguin conduir i distribuir-se en altres cotxes.

Per als que tinguin altres punts de sortida podrem trobar-nos al poble de Saldes.

11:30 h Plaça Pedraforca de SALDES (gps: 42,22864844 N 1,73540801 E)

14:30 h HOSTAL PEDRAFORCA (gps: 42,2278797 N 1,7665866 E)

T'adjuntem el menú i un esquema de carreteres per arribar-hi.

T'encoratgem a ser-hi i poder retrobar-nos, un any més, un bon gruix de la Colla.

Salutacions ben cordials

LA COLLA

Es molt convenient que ens confirmis la teva assistència i que ens diguis si penses deixar el cotxe a Manresa.

Fes-ho al nostre correu: peritsmanresa@1960peritslasalle.cat

09697 SALDES (Barri Maçaners)

Tel. 93 825 80 21/ 93 824 10 00

60a Trobada. Dia 23 d'abril de 2022

MENÚ

1r Plat (per compartir)

- Xarrup de verdures de temporada
- Llonganissa del berguedà amb pa de vidre
- Galeta de polenta amb sobrassada, botifarra, formatge i mel
- Canaló de verdures amb crema suau de formatge del Molí de Ger
 - Amanida d'encenalls de foie, pernil i pomes
 - Tast d'arròs amb ceps

2n Plat (a escollir)

- Peus de porc guisat amb pinyons
 - Cua de Bou
 - Bacallà amb samfaina
- Costelles i mitjanes de Xai del berguedà
 - Fricandó de vedella

Les Postres

- Ampli assortit a escollir

Begudes

- Vi D.O. Terra Alta
- Aigua
- Cafè

HOSTAL PEDRAFORCA

Fotografia dels assistents a la 60a Trobada
HOSTAL PEDRAFORCA